

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство финансија
Републички секретаријат
за јавне политике

Овај програм финансира
Европска унија

ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ СВИЛАЈНАЦ 2024-2030.године

Република Србија, Свилајнац, 2024. године

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ	3
ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ПЛАНА РАЗВОЈА	4
Процес израде плана развоја.....	4
ИЗВОД ИЗ СОЦИО- ЕКОНОМСКИХ АНАЛИЗА ОПШТИНЕ	7
SWOT АНАЛИЗА.....	21
ВИЗИЈА ОПШТИНЕ.....	24
ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА	25
ОПИС ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА	27
1. Конкурентна пољопривреда и одрживи рурални развој.....	27
2. Развијени људски ресурси у функцији свих привредних делатности у општини.....	31
3. Рационално коришћење енергетских ресурса уз коришћење обновљивих извора енергије	37
4. Одрживи развој сектора туризма који је атрактиван за домаће и међународне туристе	40
5. Побољшан квалитет и повећана доступности услуга социјалне заштите	43
6. Унапређен система образовања у општини.....	47
7. Унапређени културни садржаји општине са посебним фокусом на циљну групу младих	49
8. Побољшани услови за бављење спортом и рекреацијом у општини	54
9. Створени предуслови за развој и спровођење омладинске политике	58
10. Обезбеђено квалитетно водоснабдевање на територији целе општине.....	60
11. Унапређен систем за управљање отпадним водама	63
12. Успостављен ефикасан система за управљање комуналним отпадом	67
13. Путна и саобраћајна инфраструктура потпуно задовољавају потребе становништва и привреде уз поштовање безбедности саобраћаја	71
14. Унапређен просторни развој општине	74
15. Унапређен квалитет услуга локалне самоуправе.....	77
16. Успостављена инклузивна јавна управа	80
НАЧИН СПРОВОЂЕЊА И НАЧИН ПРАЋЕЊА СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА РАЗВОЈА	82
ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА.....	83

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Поштовани суграђани,

Пред вама је План развоја општине Свилајнац за период 2023-2030. године који представља кровни документ развојног планирања наше општине. У њему су представљени развојни правци и приоритетни циљеви које ћемо као Општина тежити да достигнемо до 2030. године реализацијом предвиђених мера.

У изради Плана развоја учешће су узели сви заинтересовани актери општине Свилајнац, представници јавног и приватног сектора, као и цивилни сектор и појединци. Увид јавности о изради овог документа је обезбедио транспарентност и општи консензус о кључним правцима развоја општине Свилајнац.

План развоја општине Свилајнац објективно и реалистично сагледава тренутно стање и на основу тога поставља циљеве у складу са расположивим буџетским средствима, равномерно третирајући области од виталног значаја за све наше грађане.

У самом плану акценат је стављен на даљи економски развој кроз мере које доприносе развоју туризма и пољопривреде, као важним привредним гранама, кроз континуирани наставак развијања индустријских зона, али и унапређење малих и средњих предузећа. Наставићемо да радимо на обнови и уређењу инфраструктуре и да бринемо о нашим селима. Привредно оснажени, водићемо рачуна и о специфичним потребама свих наших суграђана и стварамо шансе једнаке за све. Социјална заштита, брига о породици и младима је у самом врху приоритета. Општина Свилајнац наставља већ успостављен тренд да брине о најмлађим и о најстаријим суграђанима, као и суграђанима којима је потребна подршка кроз пружање услуге социјалне заштите. Посебно смо поносни на мере за најуспешније студенте и младе људе који желе да у Свилајнцу оснују своје породице, јер људи су наш најважнији ресурс. Развој културног стваралаштва, децентрализација културе и очување традиције и културног идентитета заједнице у самом су врху приоритета.

Посебно је значајно да је, заједно са развојем свих наведених области, обухваћен и развој локалне самоуправе кроз унапређење система услуга и развијање принципа доброг управљања. Одговорним планирањем достићи ћемо визију привредно развијене општине, са уређеном инфраструктуром, креираћемо нове могућности за све становнике наше општине и унапредити квалитет живота и рада свих наших грађана.

Циљ нам је да општина Свилајнац постане препознатљива туристичка дестинација, са имплементираним савременим технологијама и модерним дигиталним решењима, функционалним и савременим системом пружања свих услуга, чистим и безбедним окружењем, економски развијена, пољопривредно оснажена и социјално одговорна према својим грађанима, примерена средина за породице и децу. Посао који нас чека није лак, али нас ови изазови мотивишу да радимо више и боље сви заједно како бисмо пружили перспективу и боље услове за живот и заснивање породице.

С поштовањем,

Предраг Милановић, председник општине

ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ПЛАНА РАЗВОЈА

Процес израде плана развоја

Скупштина општине Свилајнац је на предлог Општинског већа општине Свилајнац, на седници одржаној 14.06.2023. године донела одлуку број 06-11/23-I-6 о приступању изради Плана развоја општине Свилајнац за период од 2024. године до 2030. године

Стручну подршку у изради Плана развоја пружала је Стална конференције градова и општина (СКГО), кроз програм EU Exchange 6 „Повећање кредибилитета планирања, програмског буџетирања и контроле извршења јавних расхода на локалном нивоу у Србији“. Програм EU Exchange 6 финансира Европска унија у оквиру националног Програма ИПА 2019 и спроводи се у режиму директног управљања, што значи да Делегација ЕУ у Србији има најзначајнија управљачка овлашћења. Кључне ресорно надлежне институције на националном нивоу јесу Министарство финансија и Републички секретаријат за јавне политике, уз Министарство државне управе и локалне самоуправе и Министарство за европске интеграције. Као и у претходним фазама Програма EU Exchange 6, СКГО има улогу имплементационог партнера.

Председник општине Свилајнац 18.07.2023. године је донео Решење о образовању координационог тима за израду плана развоја општине Свилајнац, као и Решење о образовању тематских радних група које ће учествовати у процесу израде плана развоја општине („Службени гласник општине Свилајнац, број 3/23“). На тај начин је осигурано учешће стручњака из јавне управе, али и представника свих заинтересованих страна из јавног, приватног и невладиног сектора у поступку израде Плана развоја општине Свилајнац.

Законски оквир и методологија

Методологија за израду Плана развоја општине је одређена постојећим стратешко-планским и правним оквиром у Републици Србији, пре свега Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 од 20.04.2018. године), као и Уредбом о обавезним елементима плана развоја АП и ЈЛС („Службени гласник РС“, бр. 107/2020 од 14.8.2020. године). Закон о планском систему Републике Србије - ЗПС („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 од 20.04.2018.), усвојен је 2018. године и детаљно уређује обавезу органа локалне власти, као и свих осталих учесника у планском систему, да планирају јавне послове у својој надлежности.

План развоја ЈЛС је дугорочни документ развојног планирања за период од најмање 7 година, обавезан је за све ЈЛС, хијерархијски је највиши документ ЈЛС са којим се усклађују сви други документи ЈЛС, а усваја га скупштина ЈЛС на предлог надлежног извршног органа ЈЛС (општинског/градског већа). План развоја ЈЛС садржи предлог конкретних развојних мера које треба да буду у оквирима надлежности ЈЛС, а у складу са Уставом, Законом о ЛС и Статутом ЛС.

Кроз заједничку визију будућности и развоја ЈЛС, план развоја пружа шири стратешки оквир за даље планирање развоја ЈЛС, утврђује ресурсе општине, проблеме и потребе локалне заједнице и трасира решења кроз предлог развојних мера.

Формулација плана развоја ЈЛС треба да буде у складу са принципима доброг управљања, са другим планским документима вишег реда, као и са приоритетима из преговарачких поглавља Републике Србије у процесу приступања ЕУ и циљевима одрживог развоја „Агенде 2030 за одрживи развој“

Уједињених нација. На националном нивоу план развоја ЈЛС треба да буду усклађен са Националном Стратегијом одрживог урбаног развоја Републике Србије до 2030. године и другим националним стратегијама које се тичу развоја локалних заједница.

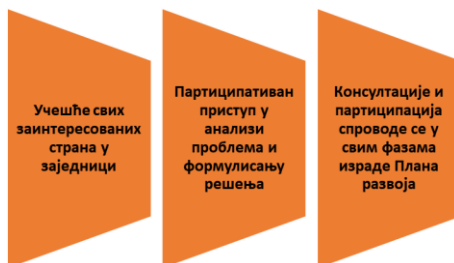
Документ плана развоја општине Свилајнац, у складу са Уредбом о обавезним елементима плана развоја АП и ЈЛС, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију, приоритетне циљеве развоја, преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева развоја, као и начин имплементације и праћења спровођења плана развоја. Мере предложене планом развоја детаљније се накнадно разрађују средњорочним планом ЈЛС и другим документима јавне политике ЈЛС. Извештај о спровођењу плана се израђује на годишњем нивоу у складу са поступком прописаним за извештавање о реализацији средњорочног плана. По истеку треће календарске године од доношења Плана развоја, Општинско веће је дужно да изради предлог извештаја о резултатима спровођења Плана развоја, који се затим доставља Скупштини на разматрање и усвајање.

Процес израде Плана развоја општине Свилајнац спроведен је кроз главне фазе илустроване на следећој слици.

Илустрација 1 - Фазе израде плана развоја

Кључни аспекти процеса израде Плана развоја ЈЛС су партиципација и консултативни приступ. Принцип учешћа, тј. партиципације је обезбеђен кроз ангажовање представника заинтересованих страна и локалних партнера у раду тематских радних група, док је принцип консултација и саветовања омогућио размену неопходних информација и података, конструктивни дијалог, али и консензус заинтересованих страна по питању кључних елемената плана развоја.

Илустрација 2 - Партиципација и консултативни приступ

За разлику од тематских радних група, чија област деловања је више оперативна, партнерски форум је формиран као тело које омогућава процес саветовања и консултација са представницима заинтересованих страна из шире заједнице. Тематске радне групе су биле активне кроз радионице и састанке који су били организовани у свакој фази процеса израде плана развоја ЈЛС, док је први састанак партнерског форума послужио за упознавање кључних заинтересованих страна са циљевима и методологијом израде плана развоја ЈЛС, као и резултатима спроведене анализе стања. Финалне консултације са партнерским форумом одржане су током поступка јавне расправе, по финализацији нацрта плана развоја, а у циљу његове коначне евалуације и валидације.

Илустрација 3 - Учесници процеса израде плана развоја

Банер на званичном сајту општине (<https://svilajnac.rs/plan-razvoja-opstine-svilajnac>) је посвећен свим фазама процеса израде плана развоја, и креиран је у циљу поштовања начела транспарентности и информисања јавности.

Поступком прегледа и анализе постојећег стања је започео процес израде Плана развоја кроз ex-post анализу претходно реализованих планских докумената донетих на подручју општине, а пре свега претходне Стратегије одрживог развоја општине Свилајнац. Резимирање информација о реалном стању развоја ЈЛС, као и кључних фактора од утицаја на развој ЈЛС, је извршено кроз израду SWOT матрице, тј. упоредни приказ унутрашњих снага и слабости, екстерних прилика и претњи. На основу резултата SWOT анализе, као и свих у међувремену спроведених консултација и саветовања заинтересованих страна, извршена је анализа проблема, тј. идентификација кључних проблема, као и њихових узрока и последица. Тако је формирано више дрвета проблема у сваком од сектора развоја.

Дефинисање визије развоја општине Свилајнац је урађено у широком партиципативном процесу, кроз декларацију која описује жељено стање, тј. дугорочну и одрживу промену коју треба постићи имплементацијом плана развоја. У фази дефинисања приоритетних циљева наведен је низ конкретних промена које се намеравају постићи до краја важења плана развоја ЈЛС, тако што су најзначајнији проблеми претворени у приоритетне циљеве. За сваки од приоритетних циљева је дефинисан низ мера (скуп повезаних активности) потребан за остварење дефинисаних циљева. ЈЛС има избор да имплементира подстицајне, информативно-едукативне, институционално-управљачко-организационе, обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему (капитални, инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.), и регулаторне мере у оквиру плана развоја. У оквиру документа Плана развоја општине Свилајнац је описана методологија и институционални оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање плана развоја ЈЛС, са јасно дефинисаним управљачким тимом и носиоцима мера и активности.

Пре усвајања и објављивања Плана развоја, спроведен је поступак јавне расправе, како би се локална заједница упознала са садржајем документа, и прикупили коментари и сугестије за даље унапређење нацрта плана развоја.

Током периода израде плана развоја, одржани су следећи састанци и радионице:

- 27.06.2023.године – први састанак координационог тима; анализа постојеће стратегије одрживог развоја.
- 25.10.2023.године – радионица за израду SWOT анализе.
- 23.11.2023.године – први састанак партнерског форума; презентовање социо-економских анализа и резултата SWOT анализе.
- 17.01.2024.године – радионица анализе проблема и дефинисања визије, односно жељеног стања развоја општине у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС.
- 12.02.2024.године – радионица дефинисања визије, приоритетних циљева и мера у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС.
- 18.03.2024.године – састанак за финализацију приоритетних циљева и мера, и разраду мера за сваки од приоритетних циљева развоја у оквиру израде нацрта Плана развоја ЈЛС;
- 09.05.2024.године – Други састанак партнерског форума; Представљање Нацрта Плана развоја општине Свилајнац 2024 – 2030.године, одржан у току поступка јавне расправе.

ИЗВОД ИЗ СОЦИО- ЕКОНОМСКИХ АНАЛИЗА ОПШТИНЕ¹

Основне информације о општини

Општина Свилајнац са општинама Деспотовац, Јагодина, Параћин, Рековац и Ђуприја улази у састав Поморавског округа.

Општина лежи на плодном равничарском и терасастом терену на десној обали реке Ресаве (од 100 до 390 m н.в.), окружена је Хомољским планинама, Бељаницом (1339 m) и Кучајским планинама. Кроз територију општине протиче река Ресава, која је најдужа десна притока Велике Мораве, а једним делом свог средњег тока и Велика Морава.

На територији општине Свилајнац нема констатованих заштићених природних добара.

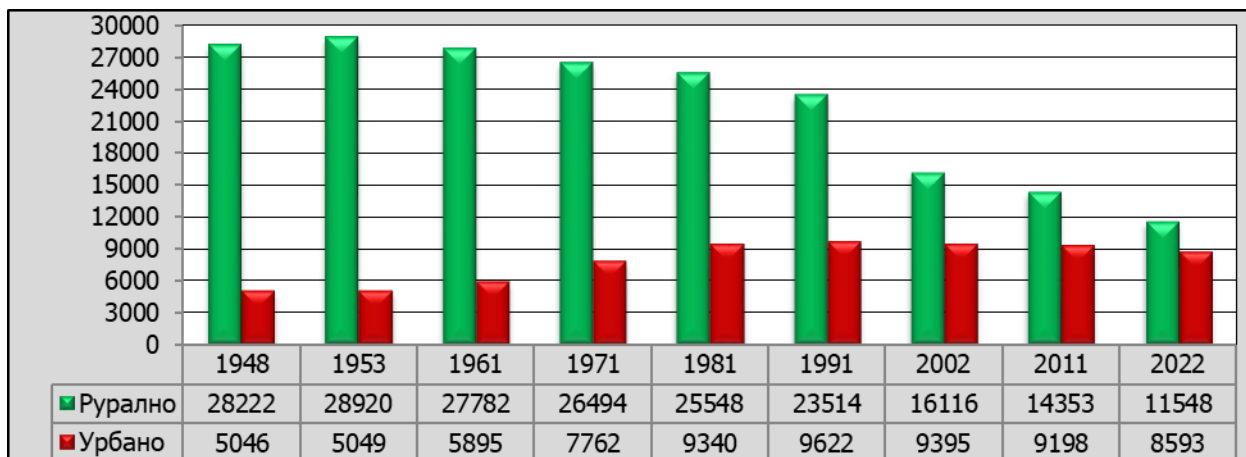
Свилајнац представља значајно друмско и железничко транзитно подручје у Републици Србији – налази се на најважнијој међународној друмској и железничкој саобраћајници (коридор 10) у југоисточном делу Европе.

Мрежа насеља на територији локалне самоуправе састоји се од 22 насеља међу којима својим функцијама доминира насеље Свилајнац, у коме је изражена концентрација становништва, грађевинског фонда, инфраструктуре и комуналне опреме.

Демографија

Према последњем попису из 2022.године општина има 20.141 становника. У поређењу са подациома пописа од 1948. године приметно је да се број становника повећавао до 1981. године, када и креће пад броја становника. Поред смањења броја становника настављена је тенденција раста броја становника у градској средини, док се смањење наставља усеоским насељима.

¹Комплетна социо-економска анализа налази се у прилогу документа плана развоја општине Свилајнац

Графикон 1 - Број становника у урбаним и руралним срединама од 1948. до 2022. године
(Извор: Републички завод за статистику)

Становништво према урбано-руралној површини чини 42,66% градског и 57,34% сеоског становништва. Као и код већине других општина сличних величина и карактеристика приметан је значајан пад броја становника у руралним срединама од 60-тих година прошлог века. Тренд опадања броја становника према проценама Републичког завода за статистику наставиће се и у наредним годинама, посебно у сеоским срединама што ће у великој мери утицати и на економске активност у сектору пољопривреде и руралног развоја.

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Институционални оквир

Послове у вези са унапређењем привредног и инвестиционог амбијента општине Свилајнац обавља **Одељење за буџет и финансије**. Делокруг рада овог одељења, између осталог, обухвата следеће послове: праћење стања у области привреде; промоција предузетништва; представљање општине на сајмовима, привредним изложбама и другим скуповима у вези са економским развојем; израда промотивног материјала, као и организација промотивних манифестација; у вези са инвестицијама: учествовање у реализацији пројеката општине, вођење евиденције улагања, организовање обиласка објеката за потенцијалне инвеститоре, пружање стручне помоћи инвеститорима; други послови у вези са локалним економским развојем.

Поред наведеног, од значаја су и послови сарадње са **Националном службом за запошљавање** на спровођењу мера активне политике запошљавања (које су детаљније описане у наставку) који се обављају у оквиру **Одељења за општу управу и заједничке послове**, и послови категоризације кућа, апартмана, соба и сеоских туристичких домаћинстава физичких лица и угоститеља у складу са Правилником о стандардима за категоризацију угоститетљских објеката за смештај („Службени гласник РС“, бр. 83/16 и 30/17), за које је надлежно **Одељење за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове**.

Општинско веће је 2018. године основало **Савет за запошљавање општине Свилајнац**, као саветодавно тело. Његов делокруг рада обухвата давање мишљења и препорука у вези са унапређењем запошљавања, као што су програми и мере активне политике запошљавања, прописи из ове области, и друга питања. **Локални акциони план запошљавања општине Свилајнац за период од 2024 –**

2026.године је документ јавне политике који утврђује приоритете и циљеве политике запошљавања и донет је у априлу 2024.године.

Када је реч о развоју туризма, Општинској управи подршку пружа неколико јавних установа. **Природњачки центар Свилајнац** гради позицију лидера у области научног туризма на Балкану, и има искуства у креирању туристичких понуда, као и довођења великог броја посетилаца, кроз различите алате који су унутар Природњачког центра разрађени.

Центар за културу Свилајнац и Ресавска библиотека Свилајнац, представљају главне установе културе на територији општине, сарађују са Општинском управом на организацији различитих манифестација.

За финансирање мера унапређења привредног и инвестиционог амбијента и предузетништва из буџета општине у претходне три године се издвајају скромна средства, која чине занемарљив део буџета општине.

Инвестиције

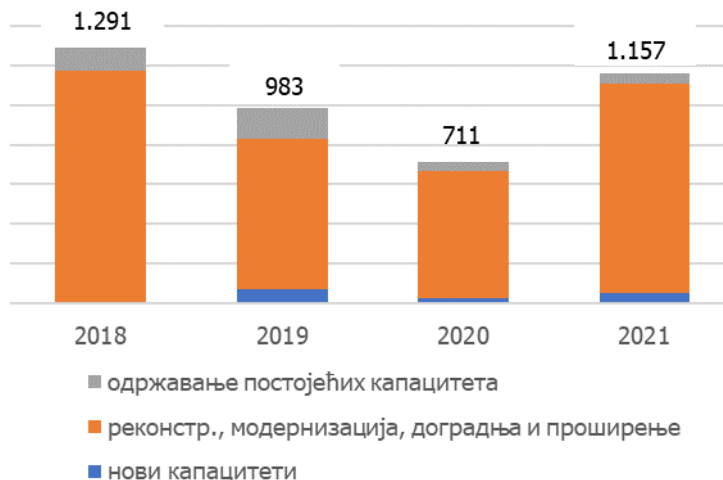
На територији општине је, одлуком Скупштине општине из 2011. године, и уз сагласност Владе Републике Србије, формирана **Слободна зона „Свилајнац“** и основано Привредно друштво за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац. Зона се простира на површини од више од 57 хектара, и обухвата индустријске зоне „Велико поље“ и „Нова зона привређивања“ и подручје проширења. Зона је потпуно инфраструктурно опремљена, и привукла је велики број страних и домаћих инвеститора. Слободна зона је постала покретач развоја не само општине Свилајнац, већ и Поморавске области, са оствареним прометом од готово 150 милиона ЕУР у 2021. и 128 милиона ЕУР у 2022. години. Компаније у Слободној зони представљају неке од најзначајнијих послодаваца на територији општине, и на крају 2023. у њима је било запослено готово 1.000 радника.

Слободна зона „Свилајнац“ представља једину слободну зону у Поморавској области. Уз повољне услове, укључујући фискалне и царинске погодности, које нуди пословање у Слободној зони, значајан фактор за привлачење инвестиција је свакако изузетно добар географски положај и приступ саобраћајној инфраструктури.

Као мера усмерена на подстицање инвестиција, постоји могућност умањења износа доприноса за уређивање грађевинског земљишта за инвеститоре.

Тренутно је у фази развоја **Регионални иновациони стартап центар**. За сада је, на нивоу пројекта, унутар просторија Општинске управе савремено опремљен простор, у коме се спроводе програми едукације становништва, микро, малих и средњих предузећа на тему ИТ предузетништва, иновација, дигиталног маркетинга и др.

Ниво инвестиција реализован на територији општине Свилајнац у 2021. години износио је близу 1,2 милијарде динара (око 10 милиона ЕУРА). Према карактеру изградње, доминантно су заступљене **инвестиције у реконструкцију, модернизацију, доградњу и проширење капацитета**. За ове намене је у периоду 2018-2021 утрошено 3,6 милијарди динара, односно готово 90% укупних инвестиција. Инвестиције су претежно усмерене у прерађивачку индустрију.

Графикон 2 - Инвестиције у нова основна средства у општини Свилајнац у милионима РСД
(Извор: Општине и региони у Републици Србији – различита издања, Републички завод за статистику)

Привреда

Најзначајније привредне делатности у општини Свилајнац су **прерађивачка индустрија, трговина и пољопривреда.**

Привредна структура је значајно промењена током претходне две деценије, а нарочито у протеклих десет година доласком реномираних страних инвеститора у **Слободну зону „Свилајнац“** - Свилајнац је постао седиште **производње расвете** (немачки „Vossloh-Schwabe“ и швајцарски „Regent Lighting“) и **електронике** (немачки „А 2000“, „Hoover Dam Technology Development & Production“ и „BSGS“), а ту су и италијански „S.H.E. Superior Heating Elements“ део Аристон групације са **производњом грејача за електричне апарате**, домаће компаније **металске индустрије** „ГС Еврометал“, „Alfa Technics“ и „Машинац“, **дрвопрерађивачка индустрија** „А&Д Wood“ и „Унион дрво“, **производња алуминијумске столарије** „Serbial“ и **прерада воћа и поврћа** „АД Воћар“, „Koeleman foods products“, „Food concept“, као и бројна друга предузећа. Од нових компанија треба поменути немачку компанију „Alcom Worldwide“ – реномираног **произвођача алуминијумских профила и пратеће опреме**, и турску компанију „Doku-San Automotive“, која се бави **обработом метала**. У плану је почетак градње производног погона компаније „Dragsint“ (Швајцарска/Аустрија), која се бави производњом металних делова за прехранбену, аутомобилску и електротехничку индустрију и немачке компаније „Bruehl“ који се баве производњом заштитних ограда и сигурносних врата за индустрију.

У 2022. години на територији општине пословало је **1.292 привредних субјеката, од чега 1.027 предузетника и 265 привредних друштава**. Број предузетничких радњи на 1.000 становника износи 51, што је значајно изнад просека Поморавске области, а више је и од националног просека (46у Републици Србији, а 40у Поморавској области). Број привредних субјеката је порастао током претходних неколико година што је резултат континуираног повећања броја предузетничких радњи, док, у исто време, број привредних друштава стагнира.

Финансијски показатељи пословања привредних субјеката у општини Свилајнац не могу се оценити као сасвим задовољавајући - од укупног броја привредних друштава која су предала финансијске извештаје АПР-у (што је близу 90% свих привредних друштава), нешто више од половине послује са

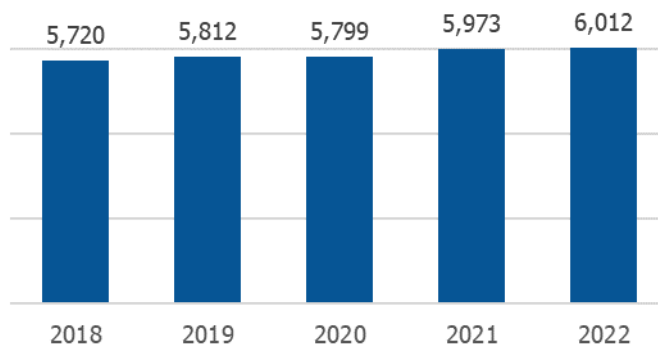
добитком, а свако четврто предузеће бележи губитке. Код предузетника који достављају извештаје, уочава се боља профитабилност него код предузећа, али у исто време и веће учешће оних који остварују губитак.

Процес приватизације предузећа са територије општине Свилајнац је окончан, тако да на дан 1. септембра 2023. године у портфолију некадашње Агенције за приватизацију није било ниједног предузећа из Свилајнца.

Тржиште рада

Регистрована запосленост према општини рада на територији општине Свилајнац је износила 6.012 у 2022. години. Од овог броја, 2/3 је запослено код послодавца, 1/4 чине предузетници и самосталне делатности (укључујући лица запослена код њих), а 10% су регистровани пољопривредни произвођачи. Током претходних пет година регистрована запосленост се повећала. Највећи послодавац је прерађивачка индустрија, у којој је у 2022. години радило свако треће формално запослено лице (готово 1.900 регистрованих запослених).

Број регистрованих запослених који имају пребивалиште на територији општине Свилајнац је у 2022. години износио 5.858. У претходних пет година број регистрованих запослених према месту пребивалишта је порастао, тако да је у 2022. у односу на 2018. виши за 331, односно за 6,0%. У 2022. жене су чиниле 44,8% укупне регистроване запослености према општини пребивалишта.

Графикон 3 - Регистрована запосленост (према општини рада) у Свилајнцу у периоду од 2018. до 2022. године
(Извор: База података Републичког завода за статистику)

Просечна нето зарада запослених са пребивалиштем на територији општине Свилајнац износила је 56.704 динара у 2022. години. У току претходних пет година просечна нето зарада је значајно порасла за 17.300 динара, односно номинално за 44%.

Број незапослених лица која се налазе на евиденцији Националне службе за запошљавање је значајно смањен у току претходних пет година. На крају 2022. године на евиденцији се налазило 1.207 незапослених лица, а њихов број је смањен за око 650 лица (за 35%) у односу на 2018. годину.

Пољопривреда

Територија општине Свилајнац је природно-географски комбинација равничарског и брежуљастог рељефа, са умереном климом и плодним земљиштем, што је добра основа за пољопривреду као најважнију делатност. Општина се простире на 32.638 ха, од чега пољопривредно земљиште заузима 23.926,4 ха. У структури расположивог пољопривредног земљишта на територији општине Свилајнац

доминирају оранице и баште са више од 90% укупних површина. Из тих разлога постоји велика заступљеност ратарства и повртарства као сектора пољопривредне производње на подручју општине.

Када је реч о воћарству и виноградарству стање није задовољавајуће, јер су површине под воћарским културама од 386 ха релативно мале, узимајући у обзир потенцијале.

Број регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју општине Свилајнац износи 1.984, од чега је 1.974 физичких лица и 10 правних лица. Карактеристика пољопривредних газдинстава на подручју општине Свилајнац је постојање великог броја газдинстава која располажу са малим пољопривредним површинама што не омогућава развој интензивне пољопривредне производње.

Неки од значајнијих прерађивачких капацитета воћа и поврћа на подручју општине су хладњача "Воћар", Свилајнац и „Koeleman foods Products“, Свилајнац.

На подручју општине налази се под ливадама и пашњацима 663 ха, а под крмним биљем налази се 2.804 ха земљишта, што указује да производња сточне хране није лимитирајући фактор за било коју врсту сточарске производње.

Евидентирано је 1.999 објеката за држање стоке и 2.408 кошева, 2.768 амбара и силоса што је укупно 7.175 објеката. У област говедарске пољопривредне производње нарочито је заступљена производња млека (6.100.000,00 литара млека годишње). Пласман млека је обезбеђен преко млекара ван подручја Општине Свилајнац.

У узгоју свиња стање је релативно добро у погледу расног састава. Свињарство је за подручје Општине Свилајнац важна област производње, нарочито ако се то посматра са позиција потреба становника за свињским месом. Укупна овчарска производња своди се на неколико стада за које се може рећи да у највећој мери служе за производњу јагњећег меса.

У области живинарства, Земљорадничка задруга "Свилајнац" располаже сопственом фармом за тов бројлера у Свилајнцу, капацитета 180.000 комада у турнусу у 12 објеката. Заједничка производња са МЗ "Унион" из Пожаревца организована је на фарми за одгој матичног јата тешке расе живине у Дубљу. Постоје још и фарма за производњу бројлера, у Бобову - Фирме СОСО-RIKO д.о.о. у оквиру које послује радна јединица фарма "Јовановић" у Бобову, као и кланица и прерада живине у Луковици. На фарми у Гложану постоје капацитети фирме "Фармер", Свилајнац за тов бројлера 20 - 25.000 годишње.

Земљорадничке задруге на територији Општине Свилајнац су "Ратар" Седларе у Седлару, "Свилајнац" у Свилајнцу, Задруга „Црквеначки чокот“ у Црквенцу и „Свиламед 2020“, Грабовац. На подручју општине Свилајнац постоји и девет пољопривредних удружења.

На годишњем нивоу општина Свилајнац кроз Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја углавном опредељује финансијска средства за реализацију инвестиција кроз регрес за репродуктивни материјал - вештачко осемењавање, суфинансирање камата за пољопривредне кредите, инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, и подстицаје за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју.

Туризам

Општина Свилајнац је основала привредно друштво **Природњачки центар Свилајнац**, које управља Природњачким центром и Дино парком, и јавно предузеће **Спортско-туристички центар Свилајнац**

које управља спортским објектима у општини (базени, спортска хала, фудбалски и тениски терени). Природњачки центар постоји 10 година и пажљиво гради позицију лидера у области научног туризма на Балкану, бележи око 100.000 посетилаца годишње. Јединствен је по свом споју науке, културе, образовања, туризма и забаве на једном месту. Поседује изложбени простор са девет сталних поставки из неколико области природних наука, Дино парк на отвореном са репликама диносауруса, ресторан, сувенирницу, играоницу за децу, конференцијску салу са 3Д биоскопом.

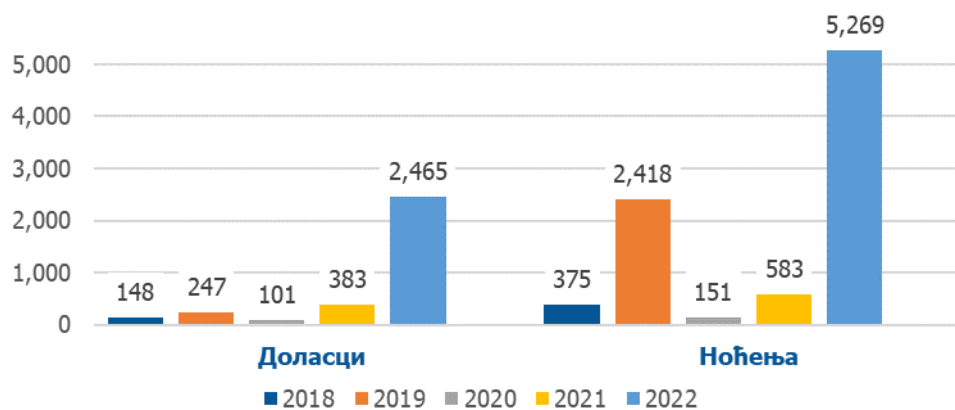
Када је реч о културном и историјском наслеђу, туристички потенцијал има родна кућа војводе Стевана Синђелића у селу Грабовац, објекти у самом Свилајнцу који су заштићени као споменици културе (стара гимназија, стара болница и Ресавска библиотека), а за верски туризам и цркве и манастири на територији општине (као што је Миљков манастир и манастир Златенац). Такође, постоји већи број атрактивних манифестација, као што су: Синђелићеви дани, Међународни Ресавски сајам пољопривреде и сточна изложба са традицијом која датира више од 60 година, књижевна награда „Андра Гавриловић“, као и културно-забавно лето са различитим концертима и другим догађајима прилагођеним за најмлађе.

На територији општине се налазе археолошке ископине, које нису заштићене нити довољно истражене, али које би, уз адекватну заштиту и презентацију могле туристички да се валоризују.

Када је реч о природним факторима, треба пре свега поменути потенцијал за излетнички и рекреативни туризам које пружају реке Велика Морава и Ресава и планина Бељаница, за шта су потребна адекватна улагања.

У оквиру смештајне понуде постоји само један објекат категорисан од стране Министарства туризма и омладине - хотел „Divine Park“, који поседује четири звезде, и располаже са 32 лежаја у 16 смештајних јединица.

Анализа оствареног туристичког промета на територији општине Свилајнац показује да је у 2022. остварен изванредно велики раст туристичког промета.

Графикон 4 - Туристички промет у општини Свилајнац од 2018. до 2022. године (Извор: за 2018-2021. „Општине и региони у Републици Србији“ Републички завод за статистику; за 2022. база података Републичког завода за статистику)

Закључно са 2023.годином, на територији општине Свилајнац постоји регистрованих 10 угоститељских објеката и апартмана за преноћиште, као и 36 угоститеља у својству физичких лица, према подацима Одељења за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове, које има приступ порталу eturista.gov.rs.

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Образовање

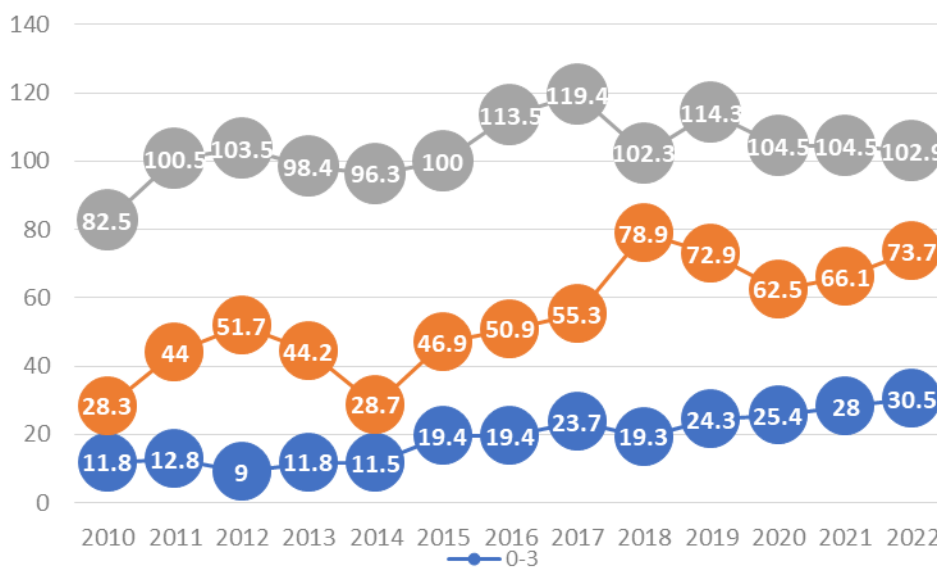
Предшколско васпитање и образовање (ПВО) је доминантно у мандату јединица локалне самоуправе (ЈЛС) док за основно и средње образовање ЈЛС финансира текуће одржавање школа. За све нивое образовања (предшколско, основно и средње) локални ниво финансира стручно усавршавање запослених, јубиларне награде, превоз запослених; затим превоз деце и њихових пратилаца ради похађања припремног предшколског програма (ППП) на удаљености већој од два километра и ученика основне школе на удаљености већој од четири километра од седишта школе; превоз, смештај и исхрану деце и ученика са сметњама у развоју, без обзира на удаљеност места становања од школе; превоз ученика на републичка и међународна такмичења; заштиту и безбедност деце и ученика и капиталне издатке.

ЈЛС могу и да учествују у обезбеђењу средстава за виши квалитет образовања кроз финансирање установа у циљу повећања квалитета у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, што подразумева побољшање услова образовања и васпитања у погледу простора, опреме и наставних средстава, за остваривање програма који нису основна делатност установе, за исхрану и помоћ деци и ученицима.

Расходи за образовање у укупном буџету Свилајнца су значајно порасли у 2022. години, али су и даље испод просека за подручје Србија - Југ, којем Свилајнац припада.

Предшколско образовање и васпитање, припремни предшколски програм

Обухват деце предшколским образовањем и васпитањем у Свилајинцу се из године у годину значајно повећава. Обухват деце ПВО је изузетно напредовао поготово код деце вртићког узраста. Поређење трогодишњег просека показује да је обухват деце јасленог узраста (28%) виши од просека за подручје којем Свилајнац припада, али још увек далеко од националног циља за 2030. годину. Са друге стране, обухват деце вртићког узраста је на нивоу националног просека (око 68% у 2022. години). Тренд обухвата ППП-ом показује стабилизацију у последњих неколико година, али на нивоу вишем од 100%, што указује на неки методолошки проблем.

Графикон 5 - Тренд обухвата деце ПВО (у %), за период 2010-2022.
(Извор: Републички завод за статистику)

Капацитети ПВО су за сада довољни. У 2021. години није постојала незадовољена тражња, нити упис преко капацитета, како у градским, тако и у сеоској средини. У понуди доминира целодневни програм, али постоји и полудневни програм у трајању до 6 сати дневно.

Око 50% родитеља плаћа пун износ учешћау трошковима ПВО што је ниже од просека Србије где око 57-59 % плаћа пуну цену боравка у ПВО.

Основно и средњошколско образовање

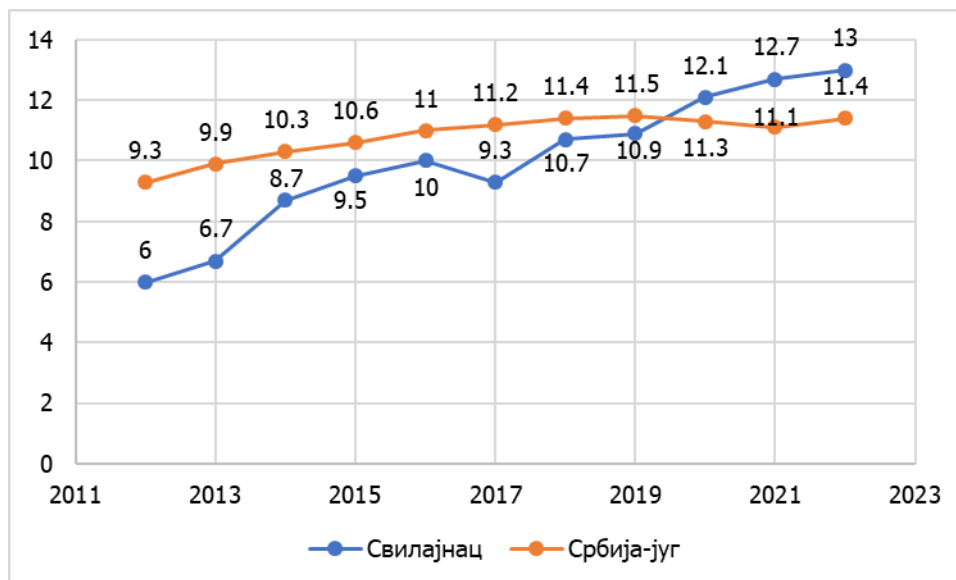
У Свилајнцу постоје 4 матичне основне школе са чак 18 подручних (издвојених) одељења. Само једна матична школа се налази у градском насељу док су преостале 3 школе и 18 подручних одељења у ванградском насељима.

Просечан број ученика у Свилајнцу је низак у поређењу са подручјем Србија-Југ. Чак је и у матичним школама нижи и то поготово у нижим разредима. Просечан број ученика у подручним одељењима (објектима) је такође низак и не организује се настава за старије разреде. Нето стопа обухвата основним образовањем бележи флукуације, али се од 2017. године креће на значајно вишем нивоу од просека за подручје Србија - Југ.

У општини Свилајнац налазе се две установе чија је делатност средњошколско образовање. Једна је Пољопривредно-ветеринарска школа са домом ученика „Свилајнац“ Свилајнац која образује преко 150 ученика по разреду, у образовним профилима пољопривредни техничар, ветеринарски техничар, техничар хортикултуре, прехранбено-биотехнолошки техничар, руковалац пољопривредне технике, месар и кувар. Од 2024. године школа ће по први пут уписати ученике образовног профила санитарно-еколошки техничар. Друга је Средња школа „Свилајнац“ Свилајнац која нуди општи смер као гимназија (28 места), али и образовање за техничара мехатронике, бравара-заваривача, оператере машинске обраде резањем и оператер за израду намештаја. Сви образовни профили Средње школе Свилајнац су по дуалном моделу образовања и омогућавају свим ученицима учење кроз рад у компанијама на територији општине Свилајнац.

Социјална заштита

У Србији је највећи део социјалне и дечије заштите у надлежности националног нивоа. Новчану социјалну помоћ је 2022. године примало 548 становника општине - обухват становништва програмом НСП износи 2,7% и нижи је од просека на подручју Србија-југ. Крајем 2022. године, 334 деце и младих (0-19) је примало дечији додаток, од којих је 111 остваривало право на увећане износе и по повољнијим условима - обухват програмом дечијег додатка је изузетно низак, свега 9,9%. Последњих година удео корисника социјалне заштите у укупној популацији у општини Свилајнац је већи од просека за подручје Србија-југ. %. Последњих година удео корисника социјалне заштите у укупној популацији у општини Свилајнац је већи од просека за подручје Србија-југ. У 2023. години се знатно смањило број породица корисника новчане социјалне помоћи у односу на претходну годину. Улагањем у образовање, културу, здравство, инфраструктуру и пре свега привредни развој, повећава се број радних места на територији општине Свилајнац, чиме се смањује незапосленост што имплицира смањење и броја корисника новчане социјалне помоћи.

Графикон 6 - Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (у %), 2012-2022.
(Извор: ДевИнфо база, Републички завод за статистику)

Капацитет за администрирање социјалне заштите у општини је нешто повољнији од просека подручја Србија-југ, али је оптерећеност Центра за социјални рад већа.

Покривеност старих пензијама је према проценама на ниском нивоу - у 2022. године регистровано 4.202 пензионера од 5.790 лица старих 65 и више година (72,6%). Додатак за помоћ и негу примало је 59 становника општине, а увећани додатак 95 - током последњих десет година број корисника додатка је стагнирао, док је број корисника увећаног додатка благо порастао.

На смештају је 18 деце из општине која су сва збринуте у хранитељским породицама - стопа деце виша од просека Србија-југ.

У оквиру мандата општине Свилајнац, у 2021. години се обезбеђивала само једна услуга социјалне заштите – саветодавно-терапијска и социо-едукативна услуга. Услуга лични пратилац се реализује од 2022/23). Одлуком о изменама и допунама Одлуке о правима грађана и пружању услуга у области социјалне заштите на територији општине Свилајнац, у 2022. години је додата услуга лични пратилац, која је доступна сваком детету са инвалидитетом односно са сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавање личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у васпитно-образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања. О захтеву за коришћење услуге лични пратилац, на основу претходно прибављеног мишљења Интерресорне комисије, решењем одлучује Центар за социјални рад „Свилајнац“.

Обим интервенције у области услуга социјалне заштите у надлежности општине је изразито мали – удео расхода за социјалну заштиту у 2022. години у општинском буџету је био 3,4% (просек на подручју Србија-југ је 6,1%).

Расходи за материјалну подршку у надлежности општине се реализују кроз новчана давања (једнократна новчана помоћ, ванредна новчана помоћ, једнократно новчано давање за новорођенчад, накнада трошкова школовања, смештаја и превоза ментално ометене и материјално угрожене деце, надокнада трошкова сахране социјално угроженог становништва), као и кроз помоћ у природи (огрев, ауто-седиште за бебе, право на бесплатну ужину у ђачкој кухињи у основним школама са територије

општине Свилајнац, становање уз подршку за младе који се осамостаљују ("кућа на пола пута"), бесплатан превоз за пензионере и кориснике новчане социјалне помоћи, грађевински материјал за избегличке породице и интерно расељена лица, школски прибор и уџбеници, новогодишњи пакетићи за децу, вантелесна оплодња, и др.).

У наредном периоду у области социјалне заштите у делу у коме је за њу надлежна локална самоуправа, нагласак би требало пре свега да буде на увођењу нових и одрживих услуга, као што су на пример помоћ у кући за старе и за особе са инвалидитетом. За нове и постојеће услуге је потребно уложити напор да се обезбеде лиценце, али и њихово континуирано пружање током целе године, одговарајућег интензитета и радног времена. Додатно повезивање са институцијама у области здравствене заштите посебно је важно имајући у виду изузетно неповољне податке о стопи смртности одојчади.

У наредном периоду у области социјалне заштите у делу у коме је за њу надлежна локална самоуправа, нагласак би требало пре свега да буде на увођењу нових и одрживих услуга, као што су на пример помоћ у кући за старе и за особе са инвалидитетом.

Здравствена заштита

Здравствена заштита у Србији је претежно у надлежности националног нивоа. Капацитети здравствене заштите исказани преко броја лекара у примарној здравственој заштити на 1.000 становника у општини Свилајнац су приближно на нивоу просека Србија-југ. Процент имунизације деце је на високом нивоу и изнад је просека Србија-југ. Према десетогодишњем просеку смртност одојчади у општини Свилајнац је доста висок (9,4‰) и значајно је изнад просека Србија-југ (5,9‰).

УРБАНИ РАЗВОЈ И ЖИВОТНА СРЕДИНА

Просторно и урбанистичко планирање

Територија општине Свилајнац у потпуности је покривена планском документацијом, али је неопходно њено ажурирање. Просторни план ЈЛС усвојен је 2011.године, док је План генералне регулације Свилајнца усвојен 2013. године. Просторни план се директно спроводи за сва сеоска насеља, док је планска разрада (планом генералне регулације) предвиђена за општински центар Свилајнац, са насељима Кушиљево и Луковица. Родни аспект није обрађен, а наведене су смернице за изградњу и пројектовање објеката за особе са инвалидитетом.

У укупном билансу административног подручја општине Свилајнац доминира пољопривредно земљиште (64,1%), затим грађевинско (19,4%), шумско (11,9%) и водно земљиште (4,6%). Реализација просторног плана општине утицаће на смањење пољопривредног земљишта на рачун шумског и осталог (грађевинског) земљишта.

Обала Велике Мораве није уређена и насеље физички не излази на реку, док је ток Ресаве регулисан ("укорићен") на потезу насеља. Река Ресави дели град на северни већи део, претежно намењен становању и јужни део који је претежно намењен пословању, спорту и мањим делом становању. Индустијски комплекси развијају се на западном саобраћајном правцу који повезује насеље са ауто-путем Београд – Ниш који је државни пут првог реда А1.

У укупној структури грађевинског подручја покривеним ПГР Свилајнца, највише су заступљене стамбене површине. Становање унутар градског насеља одликује правилна парцелација и средња и мала густина насељености, и преовлађује тип индивидуалног стамбеног објекта. Колективно становање највећим делом је лоцирано у зони центра ужег градског подручја Свилајнца.

На простору Свилајнца постоје две плански дефинисане радне зоне укупне површине око 200 ха (8,3% грађевинског подручја). У наредном периоду, постоји потенцијал је њихово даље опремање и повезивање производних садржаја са привредном структуром локалне привреде.

Становници Свилајнца немају на располагању довољно уређених јавних зелених површина. Приметна је неповезаност градског зеленила и других јавних површина са приобаљем Ресаве, које представља потенцијал за развој спортско-рекреативних садржаја у периодима нижих водостаја.

Планирани капацитети објеката друштвеног стандарда у планским документима су оптимални. Постојећа мрежа објеката задовољава тренутне захтеве становништва и неопходна је њихова даља модернизација и децентрализација.

Саобраћајна инфраструктура

Најважнији државни пут првог реда на територији општине Свилајнац је државни пут 1.А реда бр.1 - државна граница са Мађарском, Нови Сад, Београд, Ниш, Врање, државна граница са Македонијом. Свилајнац се повезује на државни пут 1. А реда бр.1 (аутопут) преко петље „Марковац“.

Стање квалитета коловоза и других пратећих саобраћајних површина и хоризонталне и вертикалне сигнализације на путевима другог реда на територији општине је задовољавајуће, али је неопходно њихово даље унапређење. Основни проблеми и ограничења у домену друмског саобраћаја су неодговарајуће трасе државних путева који усмеравају транзитни саобраћај кроз Свилајнац, што за последицу има мешање локалних и транзитних токова саобраћаја. Неопходно је даље унапређење градских саобраћајница чије су експлоатационе карактеристике неодговарајуће.

Пад броја корисника из руралног залеђа отежава рентабилност вршења услуга приградског превоза и неопходно је разматрање нових модела рада који су одрживи. Бициклички саобраћај има повољне предиспозиције за развој али није довољно развијена мрежа бицикличких стаза. Пешачки саобраћај је најзаступљенији вид кретања у Свилајнцу, али га није пратила изградња нове и реконструкција постојеће пешачке инфраструктуре (тротоари, пешачке стазе, пешачке улице) посебно у ширем центру и периферним деловима града. Свилајнац има израђене мапе приступачности за особе са инвалидитетом.

Услед индустријског развоја, отварањем нових радних места у периферним деловима града, повећао се број бициклиста и пешака последњих година, па из тог разлога постоји потреба за изградњом пешачко-бицикличких стаза у укупној дужини од око 30 km, чиме би се повећала одрживост урбане мобилности, коју општина спроводи последњих година.

Стационарни саобраћај обавља се на издвојеним јавним паркинг просторима, индивидуалним парцелама и у регулационим профилима улица. Капацитети паркинг простора на територији града (посебно ужем језгру) су недовољни. Стационарни саобраћај је један од највећих проблема урбаног простора града.

Локална железничка пруга Марковац – Свилајнац – Ресавица – Равна река се простире приближно у правцу запад – исток, а њом је, преко железничког чворишта „Марковац“, Свилајнац повезан на железничку мрежу Србије.

Водовод и канализација

На територији општине Свилајнац снабдевање пијаћом водом и санитација насеља нису у потпуности решени. Водоводна мрежа на територији општине Свилајнац изграђена је у 18 насеља, у 3 села је изградња у току (Дубница, Купиновац и Бресје), а једно село још увек нема организовано водоснабдевање (Врлане). Водоснабдевање се одвија преко 3 система водоснабдевања – Свилајнац, Радошин и Војска. Организованим водоснабдевањем је покривено 85% домаћинстава док преостала имају сопствене бунаре.

У Свилајнцу 54,3% свих домаћинстава била су прикључена на канализацију у 2021. години. Канализациона мрежа је изграђена у потпуности у Свилајнцу и Луковици, док је у Црквенцу, Дубљу и Грабовцу изградња у току. У Кушиљеву су основна школа и вртић прикључени на мобилно постројење за пречишћавање отпадних вода, док остала домаћинства користе септичке јаме. Организовани систем канализације спроводи отпадне воде до лагуна у којима се вода таложи и делимично пречишћава пре понирања у земљиште.

Атмосферске воде се одводе кишном канализацијом у реку Ресаву из ужег градског језгра. Кишна канализација постоји само у Свилајнцу и то у дужини од око 4км.

Највећи проблем у раду канализационог система проистиче из застарелости и дотрајалости муљних бунара. Према Генералном пројектуса претходном студијом оправданости сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода насеља општине Свилајнац, „Водоинжењеринг“, Београд 2008, предвиђено је да се на територији општине изгради неколико ППОВ, односно да се неколико села групише у заједничке системе. Програмом „Чиста Србија“ планирана је изградња 125 км канализационе мреже у селима Суботица, Седларе, Тропоње, Кушиљево, Бобово, Дубље, Црквенац, Грабовац као и у самом Свилајнцу и изградња централног постројења за пречишћавање отпадних вода.

Енергетика

Општинско подручје располаже одговарајућим електроенергетским објектима који обезбеђују снабдевање потрошача електричном енергијом. Општина се напаја електричном енергијом из Термоелектране „Морава“ Свилајнац (која послује у оквиру система ТЕНТ Обреновац), тј. из трафостанице ТЕ Морава 110/35/6,3 Кв. Електро-енергетска мрежа је око 135км надземна, а око 28км подземна. Нисконапонска мрежа је у добром стању, неопходна је даља модернизација као и система јавне расвете који се налази у свим насељима.

Губици у мрежи на електродистрибутивном огранку Јагодина коме припада Свилајнац су виши од губитака на ширем дистрибутивном подручју Краљево коме огранак припада, и виши од процената губитака за Електродистрибуцију Србије.

Све месне заједнице су покривене системом уличне расвете.

Општина је гасификована, али секундарну мрежу неопходно је даље додатно развијати, посебно ка индустријским потрошачима. Већина села нема прикључен гасовод, изузев села Дубља и Луковице које је покривено гасоводом 9%; гасовод је спроведен у индустријској Новој зони привређивања, у индустријској зони „Велико поље“ и зони пословања од града ка „ТЕ Морава“.

На територији општине не постоји систем даљинског грејања, само за јавне установе које су прикључене на топлану на дрвну сечку и природни гас (Спортска хала, Основна школа „Јован Јовановић Змај“, Пољопривредно-ветеринарска школа са домом ученика и Дом здравља).

У општини Свилајнац се спроводи програм мера енергетске санације породичних кућа кроз јавни позив.

Квалитет ваздуха

У општини Свилајнац нема успостављеног систематског и континуираног праћења квалитета ваздуха. Према извештајима о квалитету ваздуха Агенције за заштиту животне средине у овој општини не спроводе се ни индикативна мерења квалитета ваздуха тј. суспендованих честица.

Према последњој Уредби о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама Републике Србије за 2022. годину („Службени гласник РС“, бр. 93/2023) територија општине Свилајнац се у Листи категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2022. годину налази у Првој категорији квалитета ваздуха.

У студији еколошког статуса општине Свилајнац из 2015. наводе се као доминантни извори емисије загађивача ваздуха су индустријски објекти ТЕ „Морава“, циглана, метална индустрија, мобилни извори загађивања – саобраћај, депонија „Бадра“ и фарме пилића. „ТЕ Морава“ Свилајнац и циглана „Машинац МН84“ су у обавези да по закону прибаве Интегрисану дозволу за контролу и праћење загађивања животне средине.

Управљање отпадом

Сакупљање чврстог комуналног отпада у општини Свилајнац је организовано од стране КЈП „Морава“ Свилајнац. Сакупљени отпад се одлаже на несанитарној депонији на потесу Бадра под полуконтролисаним условима где се свакодневно засипа слојем земље и равња. Организовано је сакупљање отпада са територије целе општине, односно из свих месних заједница. У 2022. години произведено је и фактурисано око 9.000 тона смећа, а исти обим је процењен и за 2023.

Када је реч о сепарацији, тј. издвајању рециклабилног отпада, Свилајнац поседује 1247 контејнера запремине 1,1 м³, 600 канти запремине 120 литара, 100 жичаних контејнера запремине 1,1 м³ и 100 жутих пластичних контејнера запремине 1,1 м³ за одлагање ПЕТ амбалаже.

Упркос довољном броју посуда за одлагање отпада, на територији општине налазе се 54 дивље депоније које је неопходно рекултивисати и санирати.

У индустријској зони „Нова зона привређивања“, један део је издвојен за изградњу еко-индустријске зоне - рециклажно двориште (сакупљачка станица за комунални отпад и поједине врсте опасног отпада).

SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа је алат у поступку израде плана развоја ЈЛС чији је циљ идентификација унутрашњих фактора, тј. снага и слабости, као и спољашњих фактора, тј. шанси и претњи у сваком од сектора развоја ЈЛС. На основу евидентираних слабости, као и стања које је утврђено у поступку израде социо-економских анализа, радне групе ЈЛС дефинишу кључне проблеме и њихове директне узроке у свим секторима развоја. Наведена анализа проблема се, по препоруци СКГО, спроводи у виду дрвета проблема које даје хијерархијску везу између идентификованих проблема, а самим тим омогућава даље дефинисање приоритетних циљева и мера плана развоја у виду интервентне логике.

У следећим табелама су резултати спроведене SWOT анализе која је урађена у општини Свилајнац.

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ – област привлачења инвестиција, економске инфраструктуре, подршке МСПП, активне политике запошљавања, пољопривреде и туризма.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Савремено уређена општина • Близина аутопута • Општина лежи на две реке • Унапређена туристичка инфраструктура (туристичка сигнализација и реконструисани туристички објекти) • Постојање Природњачког центра – велики број туриста (школе, породице) посећује центар • Постојање верског туризма – Ресавска света гора • Спомен кућа Стевана Синђелића • Развијене туристичке манифестације - Беле покладе, Синђелићеви дани, Културно лето, вашари, фолклорни сусрети, гулашијаде • Потенцијал за рекреативни и излетнички туризам • Ловни и риболовни туризам • Слободна зона Свилајнац – једина у Поморавском округу; 2 индустријске зоне у Слободној зони Свилајнац – комплетно су инфраструктурно опремљене, са 7 страних инвеститора, потписано 15 уговора о страним директним инвестицијама; преко 1.000 запослених • Стручна и квалификована радна снага • Општина успешно спроводи дуално образовање у сарадњи са Средњом школом Свилајнац (бравари-заваривачи, индустријски механичари, техничари мехатронике, оператери машинске обраде 	<ul style="list-style-type: none"> • Непостојање туристичке организације • Недовољно активна удружења у туризму • Недостатак едукације у области туризма – сеоски, агро, еко, стари занати, и др. • Недостатак едукације у угоститељству • Недостаје туристички инфо центар • Недостатак лиценцираних туристичких водича • Недостатак новог промотивног инфо материјала у туризму • Недостаје Програма развоја у области туризма • Неразвијени туристички производи • Недостатак већих смештајних капацитета • Неразвијен сеоски туризам • Недостаје туристички смер у образовању • Недостатак кадрова, нарочито стручних у области туризма • Недостаје играоница у затвореном простору природњачког центра • Неразвијен довољно спортски туризам • Недостак средњег менаџмента генерално у привреди- недостаје универзитетски центар • Незаинтересованост привредника за удруживање • Недостатак висококвалификоване радне снаге • Недостају знања, вештине и капацитети из области примене стандарда (НАССР, Global гар, и др.) и технологија • Недостају неформални облици преквалификације и доквалификације (образовање одраслих нпр.)

<p>резањем...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стручна подршка општине у поступку добијања дозвола • Отворени царински реферат Свилајнац • ПД за управљање Слободном зоном Свилајнац • Постојање потенцијалних brownfield локација које су у приватном власништву • Развијено предузетништво у области трговине и услуга • Регионални иновациони стартап центар који ради у оквиру Општине Свилајанц • Спроводи се Локални акциони план запошљавања • постоји велики Регионални сајам запошљавања • Постоје програми доквалификације и преквалификације у формалном образовању • Добри земљишни и климатски услови за пољопривредну производњу • Дуга традиција у пољопривреди, велико искуство у производњи млечних производа • Пољопривредно-ветеринарска школа, ресурс за кадрове • Међународни Ресавски пољопривредни сајам • Потенцијал за органску производњу • Развијено органско пчеларство • Систем за наводњавање је у изради • Пашњаци и ливаде за товно напасање • Развијен и квалитетан сточни фонд, општина је рекордер у сточарској производњи (активно учешће на сајмовима) • Извршена је комасација пољопривредног земљишта 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатак смештајних капацитета за раднике из других места • Недовољни подстицаји за развој предузетништва • Недостаје сајт слободне зоне • Недовољна едукација пољопривредника • Велики број старачких домаћинстава у пољопривреди • Недостају промотивне активности у пољопривреди • Недостају производни, прерађивачки и складишни капацитети у воћарству и виноградарству, потвртарству...) • Недовољно активна удружења у пољопривреди • Застарелост капацитета за држање домаћих животиња • Неуређени атарски путеви • Недостатак дистрибутивног центра за пољопривредне производе • Недостаје брендирање и заштита географског порекла локалних производа
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ПРЕТЊЕ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Близина осталих туристичких дестинација (Манасија и Ресавска пећина) • Помоћ ЕУ фондова (нпр. IPARD) • Регионална сарадња (нпр. Зелена агенда за западни Балкан) • Међународна сарадња и размена знања из свих области • Државне субвенције • Трендови развоја 	<ul style="list-style-type: none"> • Велика осцилација цена на тржишту репроматеријала и пољопривредних производа • Загађење из околних градова • Миграције становништва • Ратови • Здравствене претње

<ul style="list-style-type: none"> Изградња соларних електрана и ветро-паркова 	
---	--

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ– област образовања, социјалне и здравствене заштите, културе и спорта.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Предшколске установе су материјално и кадровски опремљене, постоје стандардизоване групе и добра је сарадња са ЈЛС Основне школе су добро кадровски и материјално опремљене Средње школе су довољно опремљене Добра сарадња установа у образовању, култури и спорту и социјалне заштите Добра опремљеност установа културе и 4 дома у селима Завичајна збирка и кућа војводе Синђелића, манастири Културне манифестације и садржаји Спорт – добра инфраструктура (хала, стадион, базени, тениски терени и сеоски терени) Центар за социјални рад – лиценцирани рад и техничка опремљеност; лични пратилац, Центар за бригу о породици; кориснички центар 	<ul style="list-style-type: none"> Сеоске школе су неопремљене материјално и кадровски Недостатак савремених средстава у образовању Недовољно социјалних услуга, поготово за старе Неусловна зграда Центра за социјални рад Недостатак довољног броја стручних радника у Центру за социјални рад Недовољно редовне стручне обуке у области социјалне заштите Недостаје физкултурна сала у ОШ у Кушиљеву Приступачност за децу са инвалидитетом у сеоским школама је отежана Ђаци из сеоских средина иду у градску школу Непостојање пливачког клуба Недостатак стручних кадрова за све спортове Непостојање покривеног базена Недостаје терен са вештачком травом и осветљењем Минимум 5 домова културе у селима је у лошем стању
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> Међуопштинска сарадња Аплицирање за спољне фондове (ЕУ, министарства, и др.) 	<ul style="list-style-type: none"> Негативни природни прираштај и миграције Нереална очекивања од институција Глобализација – недостатак кадра у образовању Ратови у свету

УРБАНИ РАЗВОЈ И ЖИВОТНА СРЕДИНА– област водоснабдевања, управљања отпадним водама и отпадом, грејања, урбанизма, саобраћаја, енергетике и осталих комуналних делатности.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Близина ауто-пута, добра повезаност општине са ужим и ширим окружењем, значајно транзитно подручје (железница, коридор 10...), веза са универзитетским центрима 	<ul style="list-style-type: none"> Није развијен систем мониторинга водоводне мреже Не постоји ППОВ Недовољан капацитет изворишта „Перкићево“ Дивље депоније, опасан отпад, недовољно

<ul style="list-style-type: none"> • Добра покривеност планском документацијом • Добра покривеност општине водоводном мрежом • Пројектно-техничка документација за канализацију припремљена за 125 км мреже • 2 зоне привређивања су потпуно опремљене комуналном инфраструктуром • 100% покривеност територије општине посудама за комунални отпад и ПЕТ амбалажу • У функцији је топлана на дрвну сечку и природни гас (јавни објекти) • Око 95% насеља Свилајнац и два села су покривена гасом • ЛЕД јавна расвета на територији целе општине • Спровођење мера енергетске ефикасности у приватном и јавном сектору • Државни и локални путеви на територији општине су у задовољавајућем стању • Добра покривеност општине електрично - енергетским и телекомуникационим објектима • Организована комунална делатност у складу са прописима • Регулисана обала Ресаве (Свилајнац, Седларе и Суботица) • Спровођење еколошких пројеката и едукација у оквиру програма „Чиста Србија“ 	<p>развијена примарна селекција отпада</p> <ul style="list-style-type: none"> • Застарелост муљних бунара и недовољан капацитет у градском језгру • Атмосферска канализација није уређена • Централно грејање за домаћинства недостаје • Не постоји ситем мониторинга ваздуха • Мост на В. Морави са градском обилазницом недостаје • Недостаје ажурирање планске документације и израда прописаних стратегија и планова (управљање отпадом, ЛЕАП, и др.) • Недостатак уређених зелених површина, пешачких и бицикличких стаза • Нерешени имовинско-правни односи везани за област легализације • Људски ресурси у сектору урбанизма и животне средине су недовољно развијени • Нерегулисани су водотокови другог реда • Недовољан број паркинг места • Градска депонија није уређена као санитарна • Комплекс „касарне“ је нерешено питање • Недостаје рециклажни центар
<p>МОГУЋНОСТИ</p>	<p>ПРЕТЊЕ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Мост преко В. Мораве са градско обилазницом – ингеренција Р. Србије. • Развој нових зона привређивања дуж обилазнице и унапређење постојећих 	<ul style="list-style-type: none"> • Поплаве водотока првог и другог реда • Одлив кадрова и становништва • Земљотрес и друге елементарне непогоде • Климатске промене • Загађивачи различитих врста

ВИЗИЈА ОПШТИНЕ

„Свилајнац је 2030. године заједница препознатљива по интензивној и савременој пољопривреди, економски развијена и привлачна туристичка дестинација, модерна средина са традиционалним вредностима, чиста и безбедна за живот, посебно прилагођена породицама са децом. Свилајнац је општина која има добро организовану јавну управу засновану на принципима одрживог развоја, са квалитетним услугама прилагођеним грађанима.“

ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА

Приоритетни циљ	Мере
ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	
1. Конкурентна пољопривреда и одрживи рурални развој	1.1. Подршка повећању продуктивности производње, прераде и складиштења пољопривредних производа 1.2. Подстицање обнове и развоја сточног фонда 1.3. Обнављање механизације пољопривредних газдинстава 1.4. Изградња општинског дистрибутивног центра 1.5. Едукација пољопривредника у циљу подизања конкурентности производње, брендирање и заштита географског порекла локалних производа и њихова промоција
2. Развијени људски ресурси у функцији свих привредних делатности у општини	2.1. Развој програма неформалног образовања и изградња Регионалног тренинг центра за дуално образовање 2.2. Подизање капацитета и развијање специфичних знања и вештина у циљу модернизације локалне привреде 2.3. Подршка запошљавању
3. Рационално коришћење енергетских ресурса уз коришћење обновљивих извора енергије	3.1. Спровођење и промоција Програма субвенционисања енергетске ефикасности 3.2. Проширење капацитета топлане 3.3. Промоција коришћења обновљивих извора енергије
4. Одрживи развој сектора туризма који је атрактиван за домаће и међународне туристе	4.1. Учешће у реализацији пројекта изградње ЕКО парка 4.2. Оснивање Туристичке организације општине Свилајнац 4.3. Израда Програма развоја туризма општине и креирање туристичког производа општине 4.4. Едукација и лиценцирање пружалаца услуга у области туризма 4.5. Подршка изградњи модерних смештајних капацитета
ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	
5. Побољшан квалитет и повећана доступности услуга социјалне заштите	5.1. Креирање и спровођење програма и услуга намењених посебним циљним групама – особе са посебним потребама, млади у ризику, старије особе 5.2. Побољшање услова за рад Центра за социјални рад кроз обнову и опремање објекта 5.3. Унапређење стручног кадра кроз програм посебних едукација и обука 5.4. Информисаношћу и едукацијом ка разиграном родитељству
6. Унапређен систем образовања у општини	6.1. Унапређење и обнова школске инфраструктуре 6.2. Опремање школа модерним дидактичким средствима
7. Унапређени културни садржаји општине са посебним фокусом на циљну групу младих	7.1. Проширивање капацитета библиотеке 7.2. Проширивање капацитета и модернизација Центра за културу 7.3. Обнављање и опремање домова културе у селима 7.4. Креирање нових културних садржаја
8. Побољшани услови за	8.1. Унапређење спортске инфраструктуре како би била у функцији

бављење спортом и рекреацијом у општини	преко целе године 8.2. Унапређење и изградња инфраструктуре (меке и тврде) у атлетици 8.3. Повећање одрживости традиционалних спортских догађаја
9. Створени предуслови за развој и спровођење омладинске политике	9.1. Отварање Канцеларије за младе 9.2. Креирање Програма развоја омладинске политике и пружање подршке омладинској политици и јачању омладинског активизма
УРБАНИ РАЗВОЈ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	
10. Обезбеђено квалитетно водоснабдевање на територији целе општине	10.1. Повећање капацитета изворишта и опремање бунара 10.2. Изградња и опремање постројења за пијаћу воду 10.3. Изградња водоводне мреже 10.4. Опремање система мониторинга водоснабдевања 10.5. Унапређење техничких капацитета ЈКП у области водоснабдевања 10.6. Спровођење хидро-геолошких истраживања у циљу прибављања водне дозволе и лиценце
11. Унапређен систем за управљање отпадним водама	11.1. Изградња недостајуће канализационе мреже 11.2. Изградња мреже атмосферске канализације 11.3. Успостављање система ППОВ 11.4. Реконструкција муљних бунара 11.5. Успостављање система мониторинга управљања отпадним водама
12. Успостављен ефикасан систем за управљање комуналним отпадом	12.1. Израда Локалног плана управљања отпадом (ЛПУО) и Локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП) 12.2. Затварање и рекултивација старе градске депоније 12.3. Подизање капацитета ЈКП за управљање комуналним отпадом 12.4. Унапређење система примарне сепарације отпада 12.5. Изградња простора трансфер станице за привремено одлагање и разврставање отпада 12.6. Ширење свести становништва и привреде на тему екологије и управљања отпадом
13. Путна и саобраћајна инфраструктура потпуно задовољавају потребе становништва и привреде уз поштовање безбедности саобраћаја и принципа урбане мобилности	13.1. Реконструкција и обнављање путне мреже 13.2. Изградња пешачких и бицикличких стаза 13.3. Унапређење безбедности саобраћаја 13.4. Планирање, изградња и унапређење паркинг места у Свилајнцу 13.5. Увођење и промоција алтернативних средстава превоза
14. Унапређен просторни развој општине	14.1. Израда Просторног плана општине 14.2. Ажурирање и допуна планске документације 14.3. Подизање нових и допуна постојећих зелених површина
ДОБРА ЈАВНА УПРАВА У ФУНКЦИЈИ ГРАЂАНА И ПРИВРЕДЕ	
15. Унапређен квалитет услуга локалне	15.1. Наставак дигитализација рада јавне управе 15.2. Повећање транспарентности рада јавне управе

самоуправе	15.3. Реорганизација рада КЈП 15.4. Ефикасно спровођење казнене политике у области комуналних делатности
16. Успостављена инклузивна јавна управа	16.1. Активно укључивање грађана у процес вођења јавних послова 16.2. Пружање подршке организацијама цивилног друштва 16.3. Унапређење родне равноправности

ОПИС ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА

1. Конкурентна пољопривреда и одрживи рурални развој

Индикатори промене	Почетно стање и база година	Жељено стање (циљна вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Економска величина пољопривредног газдинства по газдинству ² (ЕУР)	Недостаје вредност* ³	Недостаје вредност* ⁴	Аналитички сервис ЈЛС
Број условних грла стоке ⁵ (број)	10.186	15.000	Аналитички сервис ЈЛС
Трактори старији од 10 година, као % укупног броја двоосовинских трактора ⁶ (%)	3.263	2.000	Аналитички сервис ЈЛС

Територија општине Свилајнаца се одликује свим карактеристикама које су добре за развој пољопривреде – повољан рељеф, умерена клима и плодно земљиште. Посебно у брдским деловима општине, загађеност ваздуха, воде и земљишта је минимална, што додатно иде у прилог пољопривредним делатностима, а посебно производњи еколошки здраве хране.

Сектор пољопривреде има висок удео у запослености у руралним областима. Око 1/3 активног становништва је запослена у пољопривреди, док терцијални и секундарни сектор имају приближно исто учешће у запослености. Учешће пољопривреде у запослености одржава низак ниво диверзификације привредних делатности, као и недостатак могућности запошљавања.

²Економска величина пољопривредног газдинства приказује укупну економску величину пољопривредних газдинства на територији ЈЛС. Економска величина пољопривредног газдинства се мери као укупна вредност стандардног аутопута (СА) газдинства изражен у еврима. СА неког пољопривредног производа (врста усева / вишегодишњег засада или врста стоке) представља просечну новчану вредност бруто пољопривредне производње по цени произвођача, која се очекује у 'нормалним' околностима производње. А економска величина пољопривредних газдинства по газдинству представља однос укупне економске величине пољопривредних газдинства и броја пољопривредних газдинства. Приказује просечну економску величину пољопривредних газдинства на територији ЈЛС.

³Након објављивања резултата Пописа пољопривреде из 2023. унеће се база вредност овог индикатора

⁴Циљна вредност овог индикатора биће утврђена након објављивања резултата Пописа пољопривреде из 2023. године

⁵Условно грло је стандардна обрачунска јединица којом се број грла различитих врста и категорија своди на упоредиву вредност.

⁶Приказује удео трактора старијих од 10 година у укупном броју властитих двоосовинских трактора. Указује на дотрајалост механизације пољопривредних газдинства.

Пољопривреда на територији општине Свилајнац представља преовлађујућу привредну делатност, те карактеришу је велика заступљеност малих пољопривредних газдинстава, нижа стопа продуктивности и ниски приходи газдинстава. Велики број газдинстава су газдинства која производе за сопствене потребе са веома ниским тржишним вишковима. Број газдинстава која производе за тржиште се из године у годину постепено повећава.

Општина Свилајнац преко Одељења за инспекцијски надзор и пољопривреду Општинске управе, Основне зоотехничке службе на територији општине Свилајнац прати пољопривредне активности на територији општине Свилајнац и спроводи мере којима се подстиче пољопривредна производња на територији општине, пружа све облике стручне помоћи пољопривредницима у свим областима пољопривреде.

Добре географске специфичности општине, Пољопривредно-ветеринарска школа са домом ученика „Свилајнац“ у Свилајнцу, бројне традиционалне локалне манифестације, као и сарадња са иностраним пољопривредним произвођачима, представљају добре предуслове за развој и ширење пољопривредне производње.

У постојећим условима, пољопривреда може остварити значајно веће приносе уколико би се интензивирали подстицаји искоришћавању расположивих ресурса. У том смислу је спровођење и јачање Програма подршке спровођењу мера пољопривредне политике и руралног развоја општине Свилајнац од посебног значаја како би се додатно развили постојећи производни, прерађивачки и складишни капацитети, обновио и унапредио сточни фонд, као и обновила застарела механизација пољопривредних газдинстава. Социо-економска анализа пољопривреде општине Свилајнац је показала да је изградња објеката за директну продају пољопривредних производа потребна, па у том смислу изградња општинског дистрибутивног центра, као централне тачке за продају различитих пољопривредних производа, је предложена као једна од неопходних мера.

Са друге стране улагање у развој људских ресурса је подједнако неопходно колико и поменута подршка унапређењу техничких капацитета. С обзиром да недостају специфична знања неопходна за подизање конкурентности пољопривредних производа, увођење и сертификацију система квалитета хране, као и за брендирање и заштиту географског порекла локалних производа, едукација из ових области је преко потребна. Подизање капацитета људских ресурса је могуће постићи, између осталог, промовисањем формалног образовања из области пољопривреде, производње и прераде хране које нуди Пољопривредно-ветеринарска школа са домом ученика „Свилајнац“, као и развијањем специфичних програма неформалног образовања из области пољопривреде, производње и прераде хране и предузетништва, ослањајући се при том на кадровске и материјално-техничке капацитете које школа има. Школа се може регистровати као јавно признати организатор активности образовања одраслих и на тај начин институционализовати неформално образовање и целоживотно учење у циљу унапређења пољопривреде у локалној, али и широј заједници.

Имајући у виду демографске трендове, тј. деценијске миграције становништва, а посебно младих, из села у градске средине, предложени сет мера представља значајан део подршке очувању села и руралном развоју.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 2. Свет без глади: окончати глад, постићи безбедност хране и побољшану исхрану и промовисати одрживу пољопривреду.

Потциљ: 2.а Повећати инвестирање, укључујући кроз побољшану међународну сарадњу, у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге, развој технологије и банака биљног и сточног генетског материјала како би се унапредили пољопривредни производни капацитети у земљама у развоју, а посебно у најмање развијенијим земљама

Потциљ 2.3: До 2030. удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, а посебно жена, аутохтоних народа, породичних пољопривредних произвођача, сточара и рибара, кроз безбедан и једнак приступ земљишту, другим производним ресурсима и подацима, сазнањима, финансијским услугама, тржиштима и могућностима за остваривање додатне вредности, односно за запошљавање ван пољопривреде;

Потциљ 2.4. До краја 2030. обезбедити одрживе системе за производњу хране и применити флексибилне пољопривредне праксе за повећање продуктивности и производње, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и осталим елементарним непогодама, односно које прогресивно побољшавају квалитет земљишта и тла.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље број 11- Пољопривреда и рурални развој

Поглавље 12 - Сигурност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Поглавље број 20 - Предузетништво и индустријска политика

1.1. Подршка повећању продуктивности производње, прераде и складиштења пољопривредних производа

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: унапређење пољопривреде на територији општине Свилајнац ипољопривредних капацитета.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Изградња система за наводњавање за око 3.000 ха
- Увођење стандарда квалитета за примарне пољопривредне производе
- Изградња подних складишта и силоса за складиштење
- Субвенционисање камате за кредите активних регистрованих пољопривредних газдинстава

Утицај мере на конкретне циљне групе: јачање капацитета активних регистрованих пољопривредних газдинстава.

Процењена потребна средства: 2.200.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет РС, Општина Свилајнац, други извори и донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Србија воде, КЈП Морава Свилајнац, активна регистрована пољопривредна газдинства

Рок за реализацију: 2030.година

1.2. Подстицање обнове и развоја сточног фонда

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: унапређење сточарства на територији општине Свилајнац.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Регресирање семенског квалитетног тестираног материјала

- Увоз сименталске расе говеда
- Дугорочно кредитирање или суфинансирање камата пиљопривредника за обнову сточног фонда
- Обнова/реконструкција објеката за држање и узгој животиња

Утицај мере на конкретне циљне групе: јача капацитете развоја пољопривредних газдинстава.

Процењена потребна средства: 20.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет РС, Општина Свилајнац, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац - Стручна служба за пољопривреду и зоотехничка служба

Други учесници у спровођењу: ресорно министарство

Рок за реализацију: 2030.година

1.3. Обнављање механизације пољопривредних газдинстава

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: унапоређење техничких капацитета активних регистрованих пољопривредних газдинстава и модернизација њихове механизације која је већином застарела.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Субвенционисање пољопривредне механизације и опреме у пољопривредној производњи

Утицај мере на конкретне циљне групе: јачање капацитета активних пољопривредних газдинстава.

Процењена потребна средства: 100.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: -

Рок за реализацију: 2030.

1.4. Изградња општинског дистрибутивног центра

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: побољшање пласмана пољопривредних производа.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Припрема техничке документације
- Изградња центра, тј. извођење радова
- Успостављање управљачке и организационе структуре

Утицај мере на конкретне циљне групе: већа сигурност у пословању активних пољопривредних газдинстава кроз сигуран пласман пољопривредних производа на домаћа и страна тржишта.

Процењена потребна средства: 80.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет РС, Општина Свилајнац, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: ресорно министарство

Рок за реализацију: 2030.године

1.5. Едукација пољопривредника у циљу подизања конкурентности производње, брендирање и заштита географског порекла локалних производа и њихова промоција

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: информисање, обука и едукација пољопривредника и грађана о значају конкурентности производње, начинима брендирања и заштите географског порекла локалних производа.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Студијска путовања у земљи и иностранству
- Учествовање на сајмовима и изложбама
- Едукација о значају брендирања и заштити гео порекла
- Стручна подршка стручне службе за пољопривреду
- Промоција образовних профила Пољопривредно-ветеринарске школе са домом ученика „Свилајнац“
- Креирање курсева и обука из области пољопривреде у сарадњи са Пољопривредно-ветеринарском школом са домом ученика „Свилајнац“

Утицај мере на конкретне циљне групе: унапређује едукативне капацитете пољопривредника и грађана.

Процењена потребна средства: 20.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет РС, Општина Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац,

Други учесници у спровођењу: регистрована пољопривредна газдинства

Рок за реализацију: 2030.година

2. Развијени људски ресурси у функцији свих привредних делатности у општини

Индикатори промене	Почетно стање и база година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Регистровани запослени према општини пребивалишта (број)	5.858 (2022.)	6.000	DevInfo, РЗС
Број запослених као % становништва старости 15 и више година (%)	29 (2022.)	33	DevInfo, РЗС
Регистровани запослени према општини рада (број)	6.012 (2022.)	6.200	DevInfo, РЗС
Број ученика који су по завршетку	30	60	Извештај Средње школе

школовања запослили у компанијама у којима су обављали учење кроз рад у односу на укупан број ученика који су у компанијама обављали учење кроз рад (%)			„Свилајнац“
---	--	--	-------------

Општина Свилајнац је у претходних 15 година привукла велики број страних инвеститора из Немачке, Швајцарске, Италије и других земаља и постала регионални лидер у области привреде што је резултат више фактора. Изграђене су две индустријске зоне које су комплетно инфраструктурно опремљене, основана је Слободна зона Свилајнац, једина у Поморавском округу која инвеститорима нуди бројне фискалне и царинске олакшице, као и логистичку подршку. Такође, одлуком Владе Републике Србије крајем 2022.године отворен је и Царински реферат којим је заокружен процес који привредницима омогућава брже, ефикасније и економичније пословање. У претходних годину дана општина Свилајнац је успела да привуче још 3 нова страна инвеститора, који су одлучили да инвестирају у Индустријску зону „Нова зона привређивања“, од којих су 2 компаније из Немачке, а једна из Турске, чији почетак рада се очекује у 2024. години. С обзиром да велики број страних компанија, које већ успешно раде у Свилајнцу и даље има потребе за стручном и квалификованом радном снагом, али да се ускоро очекује и почетак рада три нове фабрике, потреба за квалификованим стручним кадром у општини Свилајнац ће бити све већа у наредним годинама, те је стога неопходно наставити са развијањем људских ресурса у функцији свих привредних делатности у општини.

Развој људских ресурса, као приоритетни циљ у плану развоја општине Свилајнац, је високо позициониран, јер људски ресурси су један од кључних фактора производње и остварења конкурентске предности економског становишта. У данашњим моделима развоја предузећа, али и привредног и опште-друштвеног развоја, људски ресурси су препознати као најзначајнији ресурс и развојни потенцијал. Односе се не само на ниво образовања запослених, већ и на одређене вештине које они поседују, радну атмосферу у предузећима, степен иновативности, итд. Из наведених разлога, поред формалног образовања, веома је важно развијати и различите облике неформалног образовања који само додатно подижу вредност људских ресурса. Тако је предложен низ мера које се односе на имплементацију неформалних програма преквалификације и доквалификације кадрова, стручно усавршавање, образовање и развој запослених кроз програме за стицање и унапређење различитих знања, вештина и способности, које првенствено повећавају ефикасност рада, али и конкурентност локалне привреде. Реч је о флексибилним механизмима неформалног образовања који треба да одговоре потребама локалне привреде. Поред тога, предложена је и мера удруживања привредника и предузетника која оплемењује привредну атмосферу у општини, развија бољу пословну комуникацију између њих и омогућава ефикасни проток заједничких идеја и стратегија.

Како ефикасност рада предузећа највише зависи од организације рада и квалитета руководећег кадра, посебна пажња је посвећена развијању и усавршавању њиховог средњег и вишег менаџмента. Ова потреба се не односи само на Слободну зону Свилајнац, која је је постала покретач развоја не само општине Свилајнац, већ и целе Поморавске области, већ и на друга предузећа у општини у области прерађивачке индустрије, трговине и пољопривреде, итд.

Наведени сет мера је у потпуности у складу са стратешким опредељењем Републике Србије, које иде у правцу развоја целоживотног учења, као и побољшања квалитета и транспарентности система образовања одраслих. Уосталом, пракса је показала да је најбоља стратегија развоја људских ресурса она која паметно комбинује формално са неформалним образовањем. Поред тога, сертификацијанеформалног образовања, а посебно она која је међународно призната, врло често се посебно вреднује на разговорима за посао и може заменити формално образовање на тржишту рада.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 4. Обезбедити инклузивно, праведно и квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све.

Потциљ 4.3 До 2030. обезбедити једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, укључујући и универзитетско, за све жене и мушкарце.

Потциљ 4.4 До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне, за запошљавање, достојне послове и предузетништво.

Потциљ 4.5 До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама.

Циљ 8: Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све.

Потциљ 8.5: До 2030. постићи пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све жене и мушкарце, укључујући и младе људе и особе са инвалидитетом, као и једнаку плату за рад једнаке вредности;

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 19. Социјална политика и запошљавање

Поглавље 20. Предузетништво и индустријска политика

Поглавље 26.Образовање и култура

2.1. Развој програма неформалног образовања и изградња Регионалног тренинг центра за дуално образовање

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера је оцењена као приоритетна, зато што је опредељење Општине Свилајнац да развој локалне привреде мора бити усклађен са стицањем формалног образовања тј. понудом образовних профила у средњим школама на територији општине Свилајнац, али је на данашњем тржишту рада осим формалног образовања важно унапредити и неформално образовање. Предност неформалног образовања је његова усмереност на тржишне трендове и има циљ да оспособи лица за конкретне послове и подигне њихову конкурентност на тржишту рада, јер је усмерено на актуелне и релевантне вештине.

Предложена мера директно доприноси приоритетном циљу, јер је се на овај начин образују кадрови за потребе привреде и омогућава се даљи развој привреде и решава проблем недостатка довољног броја стручне и квалификоване радне снаге.

С обзиром да велики број страних компанија које већ успешно раде у Свилајнцу и даље има потребе за стручном и квалификованом радном снагом, али да се ускоро очекује и почетак рада три нове фабрике, сматрамо да ће потреба за квалификованим стручним кадром у општини Свилајнац бити све већа у наредним годинама те да је стога неопходно да се у општини Свилајнац изгради Регионални тренинг центар за дуално образовање који ће бити подршка формалном, неформалном и информалном образовању у региону.

Дуално образовање је један од стубова привредног развоја општине Свилајнац, а изградња Регионалног тренинг центар за дуално образовање има велики потенцијал за даљи развој и унапређивање дуалног образовања јер ће омогућити свим заинтересованим лицима да развијају своје стручне компетенције кроз доквалификације, преквалификације, додатне обуке за привреду и трећа

лица не само Свилајнца већ из целог Региона, што ће дати ветар у леђа нашој општини која има амбиције да се и даље развија у будућности. Изградња Регионалног тренинг центра за дуално образовање у Свилајнцу је кључ за даљи развој дуалног образовања и стручног оспособљавања јер ће факултети моћи да акредитују своје програме ван седишта по дуалном моделу чиме ћемо цео процес дуалног образовања подићи на виши ниво. Сем тога, имаћемо могућност да креирамо програме признавања претходног учења, што је од изузетно великог значаја не само за општину Свилајнац, већ и за развој привреде целог Региона као и Републике Србије.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Спровођење активности на добијању информација о програмима обуке које су потребне привредницима на територији општине Свилајнац.
- Покретање процедуре стицања статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих, а након тога покретање поступка верификације програма обуке за којима постоји потреба.
- Припрема пројектно-техничке документације како би се обезбедила средства за изградњу Регионалног тренинг центра за дуално образовање.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера доприноси јачању пре свега популације која услед недостатка образовања или због стеченог формалног образовања које није у складу са потребама привреде има мање шансе да пронађе адекватан посао. На овај начин ће се обухватити и популација која је теже запошљива и промовисати концепт целоживотног учења - унапређење вештина и знања током целог живота.

Процењена потребна средства: Вредност ће бити накнадно дефинисана

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и донаторка средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Канцеларија за дуално образовање и национални оквир квалификација, Привредно друштво за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац, Средња школа „Свилајнац“, локалне компаније и предузећа

Рок за реализацију: 2030.година

2.2. Подизање капацитета и развијање специфичних знања и вештина у циљу модернизације локалне привреде

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера је оцењена као кључна, зато што је опредељење Општине Свилајнац да развој локалне привреде мора бити усклађен са Планом уписа ученика у средње школе на територији општине Свилајнац. Мера директно доприноси приоритетном циљу јер се на овај начин образују кадрови за потребе привреде и омогућава се даљи развој привреде.

Општина Свилајнац је створила повољну пословну климу и све неопходне услове да би у сарадњи са компанијама у потпуности могли да имплементирамо наставне планове и програме за више образовних профила у дуалном образовању у Средњој школи „Свилајнац“. Повезивање образовања, привреде и локалне самоуправе је дало видљиве резултате кроз дуално образовање те је данас општина Свилајнац лидер у дуалном образовању.

Унапређење и даљи развој дуалног образовања је један од кључних фактора локалног привредног развоја и општина Свилајнац ће наставити да и даље прати потребе привреде за кадровима на основу чега ће Средња школа „Свилајнац“ уводити и нове образовне профиле.

Ослушкујући потребе привреде, 2017. године успешно је уведено дуално образовање у Средњој школи „Свилајнац“, где се школују кадрови за потребе локалне привреде.

Средња школа „Свилајнац“ је пример најбоље праксе у дуалном образовању у подручјима рада електротехника (образовни профил: техничар мехатронике) и машинство и обрада метала (образовни профили: оператер машинске обраде резањем и бравар/заваривач) и да је то оно што ову школу издваја од осталих школа и даје компаративну предност. Број ученика школе који се по завршетку школовања запосле и раде у струци је најбољи доказ да је ова школа пример добре праксе у дуалном образовању као и број компанија које учествују као партнери у дуалном образовању, који се из године у годину повећава. Учење кроз рад се остварује у производним погонима компанија и предузећа који се налазе на подручју општине Свилајнац а компаније нуде и могућност запослења по завршетку школовања.

Општина Свилајнац послушује и даље потребе привреде и од следеће Школске године у Средњој школи „Свилајнац“ уводи се нови образовни профил по дуалном моделу: Оператер за израду намештаја (3 ССС) а учење кроз рад ће се одвијати у српским фирмама Унион дрво и Рад ДОО.

У оквиру ове мере Привредно друштво за управљање слободном зоном „Свилајнац“ ДОО, Свилајнац ће спровести неопходне активности на добијању информација о потребама за кадровима као и програмима обука које су потребне привредницима на територији општине Свилајнац.

План уписа ученика у средње школе на територији општине Свилајнац ће и у наредним школским годинама бити израђен на основу исказаних потреба привреде.

Паралелно са тиме ће се радити на реконструкцији и модернизацији машинске радионице и лабораторије за техничаре мехатронике, и њиховом опремању, као и обучавању наставника и инструктора за дигиталну компоненту дуалног образовања ученика ради стицања знања и вештина за XXI век. односно на изградњи Регионалног тренинг центра за дуално образовање.

Средња школа „Свилајнац“ има машинску радионицу са струговима и глодалицама и лабораторију за електротехнику са унимерима и отпорницима коју је неопходно реконструисати и опремити савременом опремом и алатима (ЦНЦ машине и додатни алати) ради унапређења квалитета дуалног образовања и развијања специфичних знања и вештина у циљу модернизације локалне привреде и стицања знања и вештина за 21. век. Паралелно са тиме наставници у школи и инструктори у компанијама ће додатно унапредити стручне, методичке и дидактичке компетенције у циљу успешне примене наставних средстава и опреме чиме ће се постићи максимални ефекти у унапређењу дуалног образовања.

Општина Свилајнац ће у сарадњи са Средњом школом „Свилајнац“, Привредним друштвом за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац наставити са спровођењем промотивних активности ради представљања погодности уписа у Средњу школу „Свилајнац“ и школовања по дуалном моделу.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Промоција образовних профила у Средњој школи Свилајнац
- Модификација стручних образовних програма у складу са потребама привреде

- Стручна пракса
- Креирање и имплементација специфичних програма едукације

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера доприноси јачању пре свега млађе популације која има могућност да се стиче образовање по дуалном моделу у Средњој школи „Свилајнцу. Теорија се учи у школи а пракса од искусних ментора - инструктора у најсавременијим компанијама и предузећима кроз УКР (учење кроз рад). Учење кроз рад се остварује у производним погонима компанија и предузећа који се налазе на подручју општине Свилајнац а компаније нуде новчану накнаду у складу са Законом о дуалном образовању, плаћене трошкове превоза и оброк као и могућност запослења по завршетку школовања.

На тај начин ученици добијају практична знања и вредне вештине које су директно примењиве у реалном свету, а власници компанија и предузећа стручњаке који су неопходни за одређена радна места. Ученици стичу образовање у складу са потребама привреде за дефицитарна занимања и занимања која после школовања могу гарантовати сигуран посао са добром зарадом.

Процењена потребна средства: 32.000.000 РСД (око 270.000 € за реконструкцију и опремање машинске радионице и лабораторије за техничаре мехатронике у Средњој школи „Свилајнац“ за образовне профиле: техничар мехатронике и оператер машинске обраде резањем)

Извор финансирања: Донаторска средства, Буџет општине Свилајнац и Министарства просвете РС

Одговорна страна за имплементацију мере: Средња школа „Свилајнац“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Привредно друштво за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац, ПКС, НСЗ

Рок за реализацију: 2030.године

2.3. Подршка запошљавању

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Као круна вишегодишњег рада на довођењу инвестиција у Свилајнцу појавила се потреба да као вид подршке даљем развоју локалне привреде у општини организује Регионални сајам запошљавања. Први Регионални сајам запошљавања одржан је 18.05.2019. године у Свилајнцу, а на њему је око 30 свилајначких компанија и фирми понудило више од 400 слободних радних места. Више хиљада заинтересованих радника из градова и општина Шумадије и Поморавља је посетило сајам. Организатор Сајма је Привредно друштво за управљање слободном зоном „Свилајнац“ у сарадњи са НСЗ, а покровитељ је Општина Свилајнац.

С обзиром на то да привреда у Свилајнцу има више слободних радних места него заинтересованих радника са територије општине Свилајнац отворена су врата и за људе из других општина да у општини Свилајнац нађу посао као и евентуално пресељење. У 2020 и 2021.години Сајам није могао бити одржан због поштовања епидемиолошких мера за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, а у 2022.години је Велики Регионални сајам запошљавања организован 28.05.2022.године. Трећи Регионални сајам запошљавања је одржан 20. априла 2024.године у Хали спорта На Регионалном сајму је више од 20 компанија понудило више од 300 слободних радних места за које је аплицирао велики број радника из општине и целог региона.

Сајам омогућава не само да се заинтересовани пријаве за посао, већ нуди и повезивање привредника и размену информација о новим пословним могућностима. Сајам је уједно и прилика да се представе компаније које већ раде у Свилајнцу као и нове компаније које тек почињу са својим радом те је уједно и место на коме се размењују драгоцени контакти и повезују постојеће и нове компаније и фирме.

Предвиђене активности у оквиру мере: У оквиру ове мере Привредно друштво за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац ће спровести неопходне активности на добијању информација о потребама привреде односно слободним радним местима и траженим занимањима, након чега припрема промотивни материјал, оглашава Регионални сајам запошљавања у медијима и организује сајам, изнајмљује штандове, потребну опрему и спроводи све за реализацију сајма. Учешће је бесплатно за све компаније и фирме са територије општине Свилајнац.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера обухвата и млађу и старију популације која има могућност да се упознају са понудом на тржишту рада и да брже и лакше нађе посао. На тај начин директно утиче на повећање запослености на територији општине Свилајнац.

Процењена потребна средства: Оквирно око 2.000.000 РСД по Регионалном сајму запошљавања

Извор финансирања: Средства Привредног друштва за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац и **Буџет општине Свилајнац**

Одговорна страна за имплементацију мере: Привредно друштво за управљање слободном зоном Свилајнац ДОО, Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац, НСЗ

Рок за реализацију: 2030.година

3. Рационално коришћење енергетских ресурса уз коришћење обновљивих извора енергије

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
• Укупан број објеката који користе обновљиве изворе енергије	4 (2023.)	13	Извештај Ј.П. С.Т.Ц „Свилајнац“
• Угашене топлане на лож уље и угаљ – број котларница	8 (2023.)	0 Котларница на лож уље и угаљ	Извештај Ј.П. С.Т.Ц „Свилајнац“
• Повећан капацитет постојеће топлане на дрвну сечку и природни гас – број котларница	8 (2023.)	13	Извештај Ј.П. С.Т.Ц „Свилајнац“
• Проширена топоводна мрежа – инсталирана снага	3,58MW	5,58MW	Извештај Ј.П. С.Т.Ц „Свилајнац“
• Укупан број корисника субвенција за енергетску ефикасност	30 (2023.)	80	Енергетски менаџер општине Свилајнац

Планирање развоја који је и енергетски одржив од посебног је значаја за општину Свилајнац, јер поред еколошких и друштвених користи, енергетски одржив развој даје читав низ бенефита који су од економског и енергетског значаја – нпр. уштеда трошкова енергије, повећање јавних финансија, повећање оптимизације и безбедности енергетског система, раст индустрије, итд. Општина која је

енергетски одржива генерално побољшава квалитет живота и здравља становништва, а такође позитивно утиче на развој локалне привреде.

У општини Свилајнац се више година већ спроводи програм мера енергетске санације породичних кућа (кроз јавни позив), као и јавних установа. Овим планом развоја је планирана мера која се односи посебно на даље субвенционисање и промоцију енергетске санације, како би што више домаћинстава имала непосредне користи од мера енергетске ефикасности.

Са друге стране, имајући у виду околности са изворима енергије на глобалном нивоу, прелазак на обновљиве изворе енергије је кључан за даљи развој, како са аспекта рационалног коришћења необновљивих извора енергије, тако и заштите људског здравља и смањења ефеката климатских промена. Планом развоја је планирана мера подршке коришћењу обновљивих извора енергије, нпр. кроз помоћ у изградњи соларних електрана регистрованих купаца-произвођача, како физичких, тако и правних лица на територији општине Свилајнац.

На територији општине постоји систем даљинског грејања само за јавне установе које су прикључене на топлану на дрвну сечку и природни гас - Спортска хала, Основна школа „Јован Јовановић Змај“, Пољопривредно-ветеринарска школа са домом ученика и Дом здравља. Планирана је мера којом ће се проширити капацитети топлане, па тако и повећати број њених корисника.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 7. Осигурати приступ доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све.

Потциљ 7.1: До 2030. обезбедити универзални приступ економски прихватљивим, поузданим модерним енергетским услугама.

Потциљ 7.2: До 2030. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу.

Потциљ 7.3: До 2030. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Потциљ 7.а: До 2030. унапредити међународну сарадњу како би се олакшао приступ истраживању и технологији чисте енергије, укључујући обновљиву енергију, енергетску ефикасност и напредну и чистију технологију фосилних горива, и промовисати инвестирање у енергетску инфраструктуру и технологију чисте енергије

Потциљ 7.б: До 2030. проширити инфраструктуру и унапредити технологију за снабдевање модерном и одрживом енергијом за све у земљама у развоју, а посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју, државама у развоју које немају излаз на море, у складу са њиховим програмима подршке

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 15. енергетика

3.1. Спровођење и промоција Програма субвенционисања енергетске ефикасности

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Предложеном мером се повећава број корисника обновљивих извора енергије код свих заинтересованих корисника промоцијом обновљивих извора енергије на локалном нивоу, субвенционисањем набавке опреме и обуком корисника. Активности на спровођењу унапређења система енергетске ефикасности спроводиће се сарадњом локалних власти, Владе Републике Србије, Министарства рударства енергетике, Министарства заштите животне средине, Фонда за унапређење енергетске ефикасности, привредних субјеката и осталих заинтересованих страна.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Израда Програма субвенционисања енергетске ефикасности,
- Спровођење едукације заинтересованих страна,
- Спровођење конкурса за субвенционисање набавке опреме,
- Пуштање у рад и коришћење опреме.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшавају се услови за повећање енергетске ефикасности у јавним становима и домаћинствима.

Процењена потребна средства: 12.000.000,00 РСД

Извор финансирања: Локална самоуправа, Влада Републике Србије, Министарство рударства и енергетике, Министарство заштите животне средине Р. Србије и Фонд за унапређење енергетске ефикасности.

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Ј.П. Спортско туристички центар „Свилајнац“ Свилајнац

Рок за реализацију: 2030. године

3.2. Проширење капацитета топлане

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Предложеном мером се побољшава систем грејања 9 јавних установа и то: Ј.П. С.Т.Ц (градски базени), Средња школа „Свилајнац“, Пошта, Центар за културу „Свилајнац“, Зграда „Комитета“, Центар за социјални рад „Свилајнац“, Зграда Катастра и Суда, КЈП „Морава“ и зграда Општине Свилајнац и тиме се рационализује и оптимизује коришћење енергије када је реч о функционисању грејања јавних установа.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Израда пројектно-техничке документације,
- Исходавање грађевинске дозволе и пријаве радова,
- Спровођење јавне набавке за извођење радова,
- Извођење радова,
- Пуштање у рад.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшавају се услови рада у јавним установама које су прикључене на систем грејања који се снабдева из топлане на дрвну сечку која представља обновљиви извор енергије и природни гас.

Процењена потребна средства: 140.000.000 РСД (вредност извођења радова са материјалом на изградњи топловода – 60.000.000 РСД; вредност извођења радова са материјалом на уградњи додатних котлова – 80.000.000 РСД)

Извор финансирања: Локална самоуправа, министарство рударства и енергетике и министарство заштите животне средине Р. Србије.

Одговорна страна за имплементацију мере: Ј.П. Спортско туристички центар „Свилајнац“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Локална самоуправа

Рок за реализацију: 2030.

3.3. Промоција коришћења обновљивих извора енергије

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Предложеном мером се утиче на свест грађана о значају коришћења обновљивих извора енергије на локалном нивоу у складу са прописима на државном и локалном нивоу. Спроводиће се едукативне и практичне активности помоћу семинара, радионица, промоција, еко форума и др.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Штампање промотивног материјала,
- Одржавање семинара, радионица, промотивних догађаја, еко форума
- Активности на локалним медијима (електронски и штампани)
- Посебни семинара, радионица, промоција, еко форума за децу предшколског и школског узраста.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшавају се знање и разумевање о животној средини и утицају на околину, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Процењена потребна средства: 1.000.000,00 РСД

Извор финансирања: Локална самоуправа, Министарство рударства и енергетике и Министарство заштите животне средине Р. Србије.

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: Цивилни сектор

Рок за реализацију: 2030. година

4. Одрживи развој сектора туризма који је атрактиван за домаће и међународне туристе

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Број посетилаца Природњачког центра на годишњем нивоу (број)	70.000 (2023.)	100.000	Извештај Природњачког центра
Број страних посетилаца Природњачког центра на годишњем нивоу	20.000 (2023.)	30.000	Извештај Природњачког центра
Број остварених ноћења туриста на територији општине Свилајнац на годишњем нивоу	5.269 (2022.)	10.000	„Општине и региони у РС“, РЗС
Број остварених ноћења страних туриста на територији Свилајнац на годишњем нивоу	3.342 (2022.)	6.000	„Општине и региони у РС“, РЗС

Значајни издаци из буџета општине Свилајнац се издвајају за развој туризма у општини. Разлог томе је што је у претходном периоду домаћи туризам доживео значајну популаризацију и експанзију, а Природњачки центар Свилајнац, који је главна туристичка атракција општине, је забележио рекордни број посета туриста у општини (око 100.000 посетилаца годишње). Природњачки центар својом најновијом изложбом у оквиру сталне поставке, у којој је коришћена најмодернија технологија

представљања експоната, са својим дигиталним и интерактивним и виртуелним садржајима наставља да буде лидер међу музејима у овом делу Европе. Не треба заборавити и на придружене садржаје који су доступни уз карту Природњачког центра, као и на остале атракције попут посете манастира и куће војводе Синђелића, и др. Креирање нових туристичких производа, као и заокруживање понуде кроз подршку изградњи ЕКО парка у оквиру националне иницијативе „EXPO Belgrade 2027“, је првенствено део визије плана развоја општине до 2030. године. Оно што је посебно значајно је и планирање изградње институционалног оквира за развој туризма општине, кроз оснивање Туристичке организације општине Свилајнац и израду Програма развоја туризма општине. У циљу пружања квалитетне туристичке понуде, заинтересоване стране у општини Свилајнац су сагласне да је неопходно значајно улагање у развој људских ресурса у области туризма, као и пружање помоћи изградњи атрактивних смештајних капацитета који ће омогућити повећање прихода од ноћења туриста.

Као град који спаја традицију са модерним, идеја руководства општине Свилајнац је да реализацијом овог плана развоја општина Свилајнац постане препознатљива као интересантна и посебна дестинација на мапи домаћих и међународних туриста.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 8: Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

Потциљ 8.9: До 2030. осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој

Поглавље 20. Предузетништво и индустријска политика

4.1. Учешће у реализацији пројекта изградње ЕКО парка

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера је приоритизована као кључна, зато што изградњом ЕКО парка унапређује се и заокружује туристичка понуда општине Свилајнац. Мера директно доприноси приоритетном циљу, јер обогаћује туристичку понуду општине Свилајнац и утиче на унапређење више сектора, као што су образовање и заштита животне средине.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда пројекта, планирање, изградња, формирање стратегије пословања.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ова мера доприноси јачању туристичке понуде општине Свилајнац, али и привредном сектору из области туризма и угоститељства, као и самим туристима који ће добити унапређенију туристичку понуду.

Процењена потребна средства: 1.500.000.000 РСД

Извор финансирања: Државне субвенције

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Природњачки центар, Пољопривредно – ветеринарска школа са домом ученика „Свилајнац“ Свилајнац.

Рок за реализацију: 2026. година

4.2. Оснивање Туристичке организације општине Свилајнац

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера је је важна, зато што је опредељење општине Свилајнац да развој туризма на територији општине мора бити усклађен са принципима одрживог развоја. Мера директно доприноси приоритетном циљу јероснивањем Туристичке организације општине Свилајнац омогућава се плански развој ове привредне гране.

Предвиђене активности у оквиру мере: У оквиру ове мере спровешће се активности на припреми оснивања Туристичке организације општине Свилајнац сходно Плану развоја, Закону о планском систему и Закону о туризму – опредељивање простора, привођење објекта намени, опремање, запошљавање стручног кадра.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера доприноси јачању привредног сектора из области туризма и угоститељства, као и самим туристима који ће добити унапређенију туристичку понуду.

Процењена потребна средства: 10.000.000. динара

Извор финансирања: Туристичка организација Србије и Општина Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

(канцеларија локалне економске развој и подршку улагањима уз сарадњу са осталим одељењима општинске управе).

Други учесници у спровођењу: Локални актери (јавни, приватни и невладин сектор, регионалне и националне институције које су присутне на територији општине Свилајнац).

Рок за реализацију: 2030. година

4.3. Израда Програма развоја туризма општине и креирање туристичког производа општине

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера доприноси остваривању приоритетног циља јер ће се израдом Програма развоја туризма општине Свилајнац побољшати сам развој ове гране привреде.

Предвиђене активности у оквиру мере: У оквиру ове мере спровешће се активности на припреми Програма развоја туризма општине Свилајнац сходно Плану развоја, Закону о планском систему и Закону о туризму.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера доприноси јачању привреде општине Свилајнац из области туризма и угоститељства, као и самим туристима који ће добити унапређенију туристичку понуду сходно израђеном планском документу. Програм развоја има за циљ дефинисање приоритета, мера и активности за област развоја туризма општине Свилајнац.

Процењена потребна средства: 4.000.000 РСД

Извор финансирања: Туристичка организација општине Свилајнац.

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа (Канцеларија за локални економски развој и подршку улагањима уз сарадњу са осталим одељењима општинске управе)

Други учесници у спровођењу: локални актери (јавни, приватни и невладин сектор, регионалне и националне институције које су присутне на територији општине Свилајнац)

Рок за реализацију: 2030. Година

4.4. Едукација и лиценцирање пружалаца услуга у области туризма

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера доприноси циљу тако што ће обезбедити потребан стручни кадар у области туризма.

Предвиђене активности у оквиру мере: Едукације из области туризма уз прибављање неопходних лиценци и сертификата за рад у сектору.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера доприноси јачању људских ресурса у области туризма, као и самим туристима који ће добити унапређенију туристичку понуду као и квалитетније услуге у области туризма.

Процењена потребна средства: 3.000.000 РСД

Извор финансирања: Туристичка организација општине Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: Туристичка организација општине Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Туристичка организација Србије, Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 2030. година

4.5. Подршка изградњи модерних смештајних капацитета

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера директно доприноси циљу јер повећањем смештајних капацитета се стварају услови за прихват већег броја туриста.

Предвиђене активности у оквиру мере: Субвенционисање изградње смештајних капацитета.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Мера доприноси јачању привреде општине Свилајнац из области хотелијерства и угоститељства, као и самим туристима који ће добити могућност проналаска смештаја у Свилајнцу.

Процењена потребна средства: 5.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: Туристичка организација општине Свилајнац

Други учесници у спровођењу:

Рок за реализацију: 2030. година

5. Побољшан квалитет и повећана доступности услуга социјалне заштите

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Број услуга социјалне заштите	1 (2023.)	3 (2030.)	Извештај општине Свилајнац

финансираних од стране ЈЛС (број)			
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)	13 (2022.)	15 (2030.)	DevInfo, РЗС
Број корисника услуга помоћ у кући на годишњем нивоу	0 (2023.)	50	Извештај о раду Центра за соц. рад Свилајнац и Центра за бригу о породици Свилајнац
Број корисника услуга за младе у ризику на годишњем нивоу	0 (2023.)	30	Извештај о раду Центра за соц. рад Свилајнац и Центра за бригу о породици Свилајнац
Број породица корисника услуга породични сарадник на годишњем нивоу	0 (2023.)	15	Извештај о раду Центра за соц. рад Свилајнац и Центра за бригу о породици Свилајнац

Општина Свилајнац је оснивач две установе социјалне заштите: Центар за социјални рад „Свилајнац“ и Центар за бригу о старима, деци и особама са инвалидитетом „Свилајнац“, које пружају стручне услуге најугроженијем делу становништва општине. Поред евидентираних корисника, кроз ове установе је прошло много више суграђана у жељи да добију адекватну информацију, савет и препоруку за решавање своје животне тешкоће.

Обе установе су радиле на томе да се добије један нови квалитет у раду са корисницима, унапреди сарадња са свим сарадницима и актерима који доприносе да социјална заштита буде ефикаснија и отворена према корисницима и њиховим потребама.

У 2021. години општина Свилајнац је у складу са својим ингеренцијама обезбеђивала само једну услугу социјалне заштите, и то саветодавно-терапијску и социо-едукативну услугу. Како је улога јединица локалне самоуправе планирање, изградња партнерства међу релевантним актерима и институцијама, али и креирање и имплементација услуга социјалне заштите, посебно оних иновативних које одговарају реалним потребама становништва, предложен је низ мера које одговарају анализи постојећег стања и недостацима који су идентификовани. Од 2023. године, уведена је услуга лични пратилац која се спроводи кроз Центар за бригу о породици.

На основу процене потреба корисника установа и грађана општине Свилајнац (обиласком корисника на терену, извештаја установа социјалне заштите и указивањем на потребе за услугама од стране шефова месних канцеларија на територији општине Свилајнац), установљено је да постоји потреба за увођењем нових услуга за старије особе, младе у ризику и особе са посебним потребама. Кадровски потенцијал ове две установе је нешто што је највредније и потребно је константно усавршавање радника, кроз обуке и едукације.

Центар за социјални рад „Свилајнац“ користи објекат који није у власништву општине као оснивача и не задовољава потребе ове установе, док Центар за бригу о старима, деци и особама са инвалидитетом „Свилајнац“ користи просторије које су у власништу оснивача (општине Свилајнац), али је капацитет недовољан за све услуге које су планиране да се реализују. Управо из наведених разлога, постоји потреба за простором, и његовим опремањем, који испуњава потребе запослених као и корисника Центра за социјални рад „Свилајнац“. Најадекватније би било да се у том објекту налазе обе

установе социјалне заштите, које су уско повезане, чиме би се продубила и побољшала међусобна сарадња.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 1. Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима

Потциљ 1.3 Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и до 2030. постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих

Циљ 10. Смањити неједнакост унутар и између држава

Потциљ 10.3 До 2030. оснажити и промовисати социјалну, економску и политичку инклузију свих, без обзира на старост, пол, инвалидитет, расу, етничку припадност, порекло, религију или економски и неки други статус

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 19 - Социјална политика и запошљавање

5.1. Креирање и спровођење програма и услуга намењених посебним циљним групама – особе са посебним потребама, млади у ризику, старије особе

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера је приоритет, зато што је Општина Свилајнац препознала да би установе увођењем нових услуга за особе са посебним потребама, за младе у ризику и за старије особе, у потпуности испуниле улогу, циљ и сврху социјалне заштите на квалитетан, оптималан и потребама корисника примерен начин. Мера директно доприноси приоритетном циљу.

Предвиђене активности у оквиру мере: Дефинисање и успостављање механизма и процедура за спровођење мапирања потреба за услугама социјалне заштите, мапирање ресурса за њихово спровођење, успостављања процеса праћења (мониторинга) и вредновања ефеката (евалуације) услуга социјалне заштите, као и успостављање међусекторске сарадње у обезбеђивању и пружању услуга социјалне заштите у оквиру наведене мере. Реч је о услугама намењених посебним циљним групама – особе са посебним потребама, млади у ризику и старије особе.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ова мера доприноси квалитетнијем задовољењу потреба свих корисника којима је потребна помоћ из домена социјалне заштите, као и повећање доступности истих.

Процењена потребна средства: 40.000.000 РСД

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, наменски трансфер за социјалну заштиту и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: Центар за социјални рад „Свилајнац“, Центар за бригу о старима, деци и особама са инвалидитетом „Свилајнац“, Црвени крст Свилајнац...

Рок за реализацију: дугорочно-трајно, најмање 6 година

5.2. Побољшање услова за рад Центра за социјални рад кроз обнову и опремање објекта

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Центар за социјални рад „Свилајнац“ се налази у згради која није у власништву оснивача- Општине Свилајнац, и која је неусловна за рад и обављање послова стручних радника Центра. Из тог разлога је потребно да се

обезбеди и нови простор који ће бити у функцији и стручних радника, као и корисника Центра за социјални рад, а посебно у погледу безбедности и сигурности корисника у погледу контаката у контролисаним условима и у случајевима поступања по пријавама за насиље у породици. Како је за велики број услуга предвиђена уска сарадња Центра за социјални рад и Центра за бригу о породици, најадекватније решење би било да се ове две установе налазе у истом објекту. Мера директно доприноси приоритетном циљу.

Предвиђене активности у оквиру мере: За реализацију наведене мере, потребно је купити/изградити нови објекат или адаптирати постојећи објекат у власништву Општине Свилајнац и опремити га адекватно, чиме би се побољшали услови Центра за социјални рад Свилајнац.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ова мера доприноси квалитетнијем задовољењу потреба свих радника Центра за социјални рад Свилајнац, као и свих корисника којима је потребна помоћ из домена социјалне заштите.

Процењена потребна средства: 6.000.000 РСД (адаптација постојећег објекта) или 21.000.000 РСД (нови објекат)

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: Центар за социјални рад „Свилајнац“ и Центар за бригу о старима, деци и особама са инвалидитетом „Свилајнац“

Рок за реализацију: краткорочно, до 2027.

5.3. Унапређење стручног кадра кроз програм посебних едукација и обука

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Законска обавеза и право запослених стручних радника у социјалној заштити јесте да се стручно усавршавају, како би квалитетније обављали свој посао и како би што боље препознали потребе корисника и на најадекватнији начин задовољили исте. Обуке су обавезне и због скупљања бодова за обнову лиценце стручних радника, од стране Коморе социјалне заштите Републике Србије.

Предвиђене активности у оквиру мере: Унапређење се одвија кроз едукације и континуирано усавршавање радника кроз акредитоване програме и обуке, присуство стручним скуповима и друге видове усавршавања у овој области.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ова мера доприноси квалитетнијем задовољењу потреба свих корисника којима је потребна помоћ из домена социјалне заштите.

Процењена потребна средства: 150.000 РСД (годишње)

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: Центар за социјални рад „Свилајнац“ и Центар за бригу о старима, деци и особама са инвалидитетом „Свилајнац“

Рок за реализацију: дугорочно, све време трајања имплементације плана развоја

5.4. Информисаношћу и едукацијом ка разиграном родитељству

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Подршка за подстицајно родитељство унапређивањем информативно едукативне улоге Предшколске установе кроз постојеће канале информисања (facebook, сајт установе) и формирање YOU TUBE канала.

Предвиђене активности у оквиру мере: На већ постојећим средстава информисања установе (веб страница установе и facebook станица установе) биће постављени прилози из области добробити неге, васпитања, психо физичког развоја деце раног узраста. Запослени из предшколске установе: логопед, педагог, нутрициониста, васпитачи и медицинске сестре-васпитачи снимаће и постављаће различите квалитетне садржаје. Формираће се YOU TUBE канал на ком би се такође постављао поменути примери уз конкретне примере из праксе. Како би садржај био адекватно снимљен неопходна је обезбедити услове: адаптација и кречење просторије коју поседује Предшколска установа, набавка опрема: а) 2 фото апарата, 2 камере, 2 држача за камеру (постоље), 2 лаптоп рачунара, 2 микрофона, 2 штампача у боји; б) 1 канцеларијску столицу, 1 канцеларијски сто, 1 рефлектор за адекватно за адекватно осветљење при снимању. Партиципација родитеља ће бити обезбеђена тако што ће теме прилога бити бирани на основу исказаног интересовања родитеља, који ће имати прилике да дају своје мишљење о садржају - да ли су им корисни, сврсисходни и слично (on line анкете, родитељски састанци). Напомена: Предшколска установа при упису деце од родитеља уз обавезну документацију прилаже и потписану сагласност о фотографисању деце. Постављање прилога одобрава би Тим састављен од педагог, директора и једног васпитача и медицинске сестре-васпитача.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Информисаношћу, сарадњом и подршком за лакше родитељство, унапредиће се услуге ПУ "Дечја радост", Свилајнац, намењене породицама са децом раног узраста.

Процењена потребна средства: биће накнадно дефинисано

Извор финансирања: биће накнадно дефинисано

Одговорна страна за имплементацију мере: Предшколска установа "Дечја радост", Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Локална самоуправа Свилајнац

Рок за реализацију: 2030.

6. Унапређен система образовања у општини

Индикатори промене	Почетно стање и база година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Укупан број физкултурних сала у основним и средњим школама	5	6	Извештаји образовних институција
Број обновљених и модернизованих објеката основних и средњих школа у односу на укупан број објеката основних и средњих школа (%)	80	100	Извештаји образовних институција
Број обновљених и модернизованих објеката	70	100	Извештаји образовних

школа у сеоском подручју у односу на укупан број обновљених и модернизованих објеката основних и средњих школа (%)			институција
--	--	--	-------------

Систем образовања, пре свега формалног образовања у основним и средњим школама, представља кључни алат за развој људских ресурса у свакој општини. Поред тога што систем образовања треба да омогући доступност, тј. укључивање све деце у основно образовање, са посебним освртом на осетљиве групе, квалитет образовања зависи и од многих других фактора. Ту се пре свега мисли на квалитет услова у којима се одвијају наставни програми, квалитет процеса наставе и учења, методе наставе које се користе, као и квалитет наставног кадра.

Готово све матичне школе са њиховим издвојеним одељењима у општини Свилајнац су у претходном периоду реконструисане (изолација, PVC столарија, фасада, систем грејања и др.), а такође извршена је и адаптација појединих постојећих објеката.

Ради пружања адекватног образовања свим ученицима, поготово у руралним срединама, потребно је у наредним годинама планирати опремање школа, а посебно физкултурних сала и кабинета за одређене предмете (хемија, физика, биологија, информатика и сл.), савременим дидактичким средствима које се користе према плану и програму у образовно-васпитним установама.

Наведени предлог мера се односи на основно и средње образовање у општини, са посебним нагласком на унапређење услова образовања у сеоским школама. Разлог за овај курс побољшања услова образовања у општини је ситуација са гашењем села у општини и одласком младих људи са села, што показују демографски показатељи у дужем временском периоду до данас. Како малобројне установе које у селима функционишу, пре свега основне школе, представљају центре у којима се одвија и културни и друштвени живот села, неопходно је њихово унапређење и са аспекта очувања виталности и идентитета сеоских заједница.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 26. образовање и култура

6.1. Унапређење и обнова школске инфраструктуре

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Стварање једнаких образовно-васпитних услова рада.

Предвиђене активности у оквиру мере: процењивање приоритета, испитивање техничких услова, израда пројектне документације, адаптација простора и извођење других радова.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Унапређивање здравог стила живота у школском систему кроз редовну наставу и осталих ваннаставних активности.

Процењена потребна средства: 55.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац, страни фондови, Министарства, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Министарства, школа

Рок за реализацију: 24 месеца

6.2. Опремање школа модерним дидактичким средствима

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Стварање једнаких образовно-васпитних услова рада.

Предвиђене активности у оквиру мере: опремање физкултурних сала спортским реквизитама, опремање кабинета школским намештајем, набавка наставног и дидактичког материјала потребног за рад и извођење кабинетске наставе, промоција рада сеоских школа кроз хоризонталну размену.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Стварање једнаких услова у образовању како у градској тако и у сеоској средини.

Процењена потребна средства: 45.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац, страни и домаћи фондови, Министарства, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: релевантно министарство, школа

Рок за реализацију: 12-18 месеца

7. Унапређени културни садржаји општине са посебним фокусом на циљну групу младих

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Број уписаних чланова библиотеке	2.213 (2023.)	4.000	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац
број позајмљених публикација	2.1176 (2023.)	45.000	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац
Број посетилаца Домова културе	9.000 (2023.)	15.000	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац
Број програма у реконструисаним Домовима културе	35 (2023.)	100	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац

Број професионалних изложби организованих у Центру за културу	21 (2023.)	48	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац
Број професионалних представа организованих у Центру за културу	23 (2023.)	50	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац
Број продукцијских програма (представе, концерти, манифестације)	8 (2023.)	25	Извештаји о раду Центра за културу Свилајнац и Ресавске библиотеке Свилајнац

Центар за културу Свилајнац и Ресавска библиотека Свилајнац имају за циљ да воде рачуна о културним потребама становништва целе општине. То подразумева реализацију разноврсних програме који покривају све врсте културно-забавних активности од високоуметничких до аматерских садржаја, пружања квалитетних и савремених библиотечких услуга, развијање нових културних потреба публике, подизање нивоа учешћа, квалитета понуђених програма и лојалност публици.

Мисија установа културу је да на савремен начин афирмише кретања у уметности у правцу децентрализације културе, како би корисници били у прилици да конзумирају и оне садржаје који су привилегија великих центара и буду у току са кретањима у уметности. Као општинске институције обе установе својим квалитетним програмима и кроз сарадњу са другим институцијама у земљи, буду препознатљиве и регионално и републички.

Зграда Центра за културу подигнута је 1934. године, а у истој згради је 1964. године основан Раднички универзитет „Драгош Илић“, из којег је двадесет година касније настао данашњи Дом културе. Делатност Центра за културу је усмерена на позоришне, музичке и уметничке манифестације (нпр. „Синђелићеви дани“), а у свом програму обједињује стручне и аматерске садржаје.

Ресавска библиотека је основана као Ресавска омладинска читаоница августа 1868. године. Иако библиотека функционише на простору од 200 м², што је доста мање од површине предвиђене стандардима, са одговарајућом организацијом рада и стручним кадром наведени простор је максимално искоришћен. Ресавска библиотека је данас добро опремљена библиотеку са књигама и модерном опремом, као и савременим методама обраде књижевне грађе.

Обе установе се суочавају са ограниченим капацитетима који не могу у потпуности да задовоље потребе како учесника у култури, тако и културне јавности у општини. Зато је потребно њихово проширење простора, реновирање и опремање недостајућом опремом. Упоредо са повећањем техничких капацитета, неопходно је и креирање нових културних садржаја, који имају задатак да задрже постојећу публику, али и привуку нову посебно из групације младих.

Са друге стране, ситуација са културним животом у селима није ни мало завидна. У прошлости су домови културе били центар збивања у селима, место где се одвијао главни културни и друштвени живот села, где су се доносиле важне одлуке и решавала важна питања. Како су млади све више напуштали села и одлазили у градске центре, села су полако демографски старила, а домови културе се запуштали и остављали да пропадају. Данас је већина ових домовна девастирана и у веома лошем стању у општини Свилајнац. Зато је предложена мера обнове и опремања појединих домовна културе у

селима, како би им се вратио стари сјај и омогућило одржавање културних програма различитих садржаја.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 4: Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности за целоживотно учење.

Потциљ 4.7: До краја 2030 обезбедити да сви ученици/це стекну знања и вештине потребне да се унапреди одрживи развој, између осталог и путем едукације за одрживи развој, одрживе стилове живота, људска права, родну равноправност, као и за промовисање културе мира и ненасиља, припадности глобалној заједници и поштовања културне разноликости и доприноса културе одрживом развоју.

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим.

Потциљ 11.4 Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 26 – Образовање и култура

7.1. Проширивање капацитета библиотеке

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Да би се рад Ресавске библиотеке у будућности одвијао у складу са потребама и нормативима, неопходно је повећање просторних капацитета установе. Ресавска библиотека је реконструисана 2013. године, што је подразумевало инфраструктурно сређивање приземља библиотеке, где је до тада био смештен комплетан фонд библиотеке. После адаптације таванског простора Ресавске библиотеке 2019. године, библиотека је добила још 200 м² корисног библиотечког простора. Тај простор је претворен у Кутак за децу и младе. Оно што је неопходно у наредном периоду је да се Библиотеци или додели још једна зграда или изгради нова на простору који би јој уступила локална самоуправа где би се формирало Одељење за одрасле кориснике, Одељење за дигитализацију и формирао преко потребан Депо. У старој згради, која је споменик културе, у приземљу би остало завичајно одељење са могућношћу проширења и референсна збирка.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- проналажење одговарајућег објекта или изградња новог,
- опремање обе зграде(постојеће и нове)

Утицај мере на конкретне циљне групе: Оваква прерасподела рада и простора допринела би бољем функционисању библиотеке и пружила циљној групи – а то су млади савременије услове за коришћење библиотечких капацитета.

Процењена потребна средства: 80.000.000,00 РСД

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију : краткорочно (1-3 године)

7.2. Проширивање капацитета и модернизација Центра за културу

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера је основ и подлога и свих активности које би се тицале културно-уметничког садржаја у Свилајнцу с обзиром да је зграда централне установе културе у Свилајнцу међу првим већим инфраструктурним пројектима реорганизације и реконструкције урађена 2012. године. Тај циклус реконструкције подразумевао је базичне инфраструктурне радове, као што је уређење крова, столарије, подова, зидова, инсталације и канализације. У складу са законом, мерама и потребама становништва неопходно је зграду адаптирати на начин да је могу користити особе са инвалидитетом односно особе са колицима, затим је неопходна инсталација цугова на сцени зарад олакшаног извођења програма, али и повећања избора потенцијалних програма који изискују специфична техничка решење. Такође, за побољшање сценског приказа и логистичко-техничке олакшице неопходно је проширење улазних врата на сцени Центра за културу. Најкомплекснија фаза следеће реконструкције подразумева изградњу депоа од минимум 100 квадрата (проширење постојећег објекта) за потребе доградње простора за одлагање сценографије, опреме, костима, ношњи, технике, реквизита итд... У смислу опремања, унапређења и модернизације постојеће зграде неопходна је инсталација адекватних шина и расвете у галеријском простору, набавка дигиталне табле за оглашавање програма, замена врата у сали и противпожарним излазима, адекватном столаријом са звучном и топлотном изолацијом. Набавка и замена постојеће рачунарске опреме, куповина дигиталне опреме неопходне за израду дигиталног садржаја видео и фото.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Реконструкција и адаптација зграде,
- Изградња депоа (фондуса) при згради Центра за културу,
- Замена врата у сали (проширење улаза на сцену) звучна и топлотна столарија,
- Унапређење услова у галеријском простору Центра за културу (уградња шина и расвете),
- Унапређење услова рада на сцени (уградња цугова за сценографију),
- Куповина рачунарске и дигиталне опреме.

Утицај мере на конкретне циљне групе: На овај начин, улагањем и унапређивањем капацитета Центра за културу Свилајнац доприноси се унапређењу културних садржаја општине. Стварањем услова да се различити културни садржаји како креирају и производе у оквиру установе тако и ангажују и организују као приказивачка делатност, а све са циљем да се младима понуди модерна, комфорна и опремљена установа културе у којој ће несметано развијати своје таленте и са радошћу конзумирати уметничке садржаје као и у другим већим градовима и престоницама културе.

Процењена потребна средства: 100.000.000,00 РСД

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију : краткорочно (1-3 године)

7.3. Обнављање и опремање домова културе у селима

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: За унапређење културног садржаја општине неопходна је децентрализација културно-уметничког програма. Предуслов за децентрализацију, извођење програма и повећање приказивачког садржаја у селима неопходно је стварање услова у постојећим домовима културе. С обзиром да Центар за културу као централна установа културе општине Свилајнац, редовно лети организује различите програме фолклорног и

музичког садржаја у селима, за целогодишњи континуитет приказивања програманеопходан је уређен, адаптиран и оспособљен затворен простор у селу.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Анализа стања постојећих Домова културе у селима општине Свилајнац,
- Дефинисање нивоа угрожености објеката и потреба у смислу: припрема техничке документације
- Потпуна реконструкција, опремање, увођење грејања и сл. у објекте Домова културе.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Осим за активности Центра за културу, уређен Дом културе подстицајан је и за децу и младе који живе у селима а изражавају потребу да се баве фолклором, рукотворинама, старим занатима, креативним радионицама, рециталом, глумом и другим слободним активностима за које је овакав простор потребан. Адекватном реконструкцијом, адаптацијом и опремањем Домова културе стварају се услови за развој младих људи на пољу културних делатности.

Процењена потребна средства: накнадно ће бити процењена

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију : краткорочно (1-3 године)

7.4. Креирање нових културних садржаја

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ово је комплекснија мера, јер подразумева неколико корака системски организованих: први корак подразумевао би истраживање статуса и стања у локалној заједници у смислу потреба деце и младих за културним садржајима у којима би били директни учесници (школе глуме, плеса, балета, цртања, сликања, дигитала, музике, видео продукције и других едукативно-креативних радионица) или градских манифестација у којима би учествовали; други корак је ангажовање стручних и компетентних младих људи који би са постојећим кадром Центра за културу организовали различите уметничке секције и обуке за децу и младе проистекле као потреба истраживања.

Трећи корак подразумева системско удруживање локалних установа са циљем освешћивања, информисања и конзумирања различитог уметничког садржаја прилагођеног деци и младима који се организује у Центру за културу. Конкретније, да вртићи, школе, музичка школа, различита удружења и неформалне групе које окупљају децу и младе, редовно и организовано посећују различите музичке, драмске или ликовне програме у оквиру својих активности, укључујући на тај начин и децу и младе који су социјално угрожени, из хранитељских породица, потенцијално занемарени, или проблематичну децу коју родитељи/старатељи не би доводили и упућивали на уметнички садржај. Читава ова мера заправо је предуслов за развој освешћеног друштва које у доба дигиталне револуције запоставља духовне потребе и удаљава се од себе и својих талената.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- истраживање потреба деце и младих,
- ангажовање стручних лица и организација уметничких секција и радионица,
- креирање приказивачког уметничког програма за децу и младе,
- формирање акционог плана за са локалним установама, са циљем информисања и системског конзумирања уметничког садржаја од стране деце и младих.
- израда програма рада у домовима културе у селима, у складу са потребама и афинитетима мештана и организовање активности у складу са програмом рада у домовима културе.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Креирањем нових културних садржаја прилагођених потребама локалне заједнице, а истовремено усклађеним са тренутним афинитетима, интересовањима и актуелностима деце и младих, развијајући њихову културу понашања, живљења и инспиришући их да се развијају, директно их стављамо у фокус унапређујући културни садржај општине.

Процењена потребна средства: 5.000.000,00

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: све установе које се баве васпитно-образовним радом на територији општине свилајнац, удружења, организације и неформалне групе којима је циљна група деца и млади

Рок за реализацију: краткорочно (12 месеци)

8. Побољшани услови за бављење спортом и рекреацијом у општини

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Број регистрованих спортиста у клубовима општине Свилајнац	700 (2023.)	800	Извештаји о раду спортских организација
Број нерегистрованих корисника спортских садржаја општине	350 (2023.)	850	Извештаји о раду спортских организација
Број одржаних садржаја (тренинзи, утакмице) на вештачкој трavi	0 (2023.)	350	Извештај СТЦ Свилајнац
Број корисника садржаја школе пливања	0 (2023.)	120	Извештај СТЦ Свилајнац
Број пливача током целе године	5.000 (2023.)	10.000	Извештај СТЦ Свилајнац
Број одржаних атлетских манифестација	2 (2023.)	8	Извештаји о раду САУ „Дуге стазе“, ОШ „Вожд Карађорђе“, ОШ „Ј.Ј.Змај“
Број ученика корисника атлетске инфраструктуре	750 (2023.)	1.000	Извештаји о раду Спортског Савеза општине Свилајнац, КК „Мара“ Свилајнац Конопашког Клуба „Југовићи“, Сеоске МЗ општине Свилајнац
Број одржаних традиционалних спортских манифестација	6 (2023.)	10	Извештаји о раду Спортског Савеза општине Свилајнац, КК „Мара“ Свилајнац Конопашког Клуба „Југовићи“, Сеоске МЗ општине Свилајнац
Број посетилаца традиционалних спортских манифестација	500 (2023.)	700	Извештаји о раду Спортског Савеза општине Свилајнац,

			КК „Мара“ Свилајнац Конопашког Клуба „Југовићи“ , Сеоске МЗ општине Свилајнац
--	--	--	---

Спорт представља јавну службу од значаја за друштвени и културни живот сваке заједнице. Тесно је повезан са осталим сферама функционисања друштва, попут образовања, здравства и социјалне заштите, уметности и одмора, и др. Поред професионалног спорта, значајан је и сегмент аматерског спорта и рекреације, који је од посебног значаја за већину популације у општини. Свака јединица локалне самоуправе је у обавези да, у сарадњи са организацијама и актерима који су везане за спорт из јавног, приватног и НВО сектора, обезбеди развој спорта на својој територији и поспеши учешће становништва у спортским активностима.

Мисија стратегије делатности општине Свилајнац у области спорта и рекреације је да се обезбеди план за добро и прецизно координисан систем са спортистом као учесником у његовом средишту, тако да што је могуће више људи узима учешће у спортским активностима, односно ужива у задовољствима које нуди спорт и обогађује живот локалне заједнице. Нарочити аспект деловања мора бити обезбеђење услова за развој рекреативног спорта, јер темпо живота какав је у данашње време, савременом радном човеку не оставља много простора и времена за побољшање здравих стилова живота.

Општина Свилајнац је одлучила да подржи развој спорта у општини кроз изградњу и унапређење неопходне спортске инфраструктуре, посебно у циљу њихове доступности током целе године. Овде се пре свега мисли на спортске активности типа пливања у затвореном базену, фудбала и тениса, као и атлетике. Са друге стране постоји јака потреба да се додатно промовише спорт и рекреација широј јавности и охрабри што више становника да узме учешће у спортским активностима. Тако је предложена мера која за задатак има популаризацију спорта у општини, али и промовисање традиционалних спортских дешавања попут баскета три на три, и полумаратона који се одржава сваке године. Свилајначки полумаратон сваке године окупи више од 500 тркача из земље и иностранства, а 2024. године биће организован 6. полумаратон под покровитељством општине Свилајнац.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати добробит за све људе свих генерација

Циљ 8: Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

Потциљ 8.5: До 2030. постићи пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све жене и мушкарце, укључујући и младе људе и особе са инвалидитетом, као и једнаку плату за рад једнаке вредности;

Потциљ 8.6: До 2020. битно смањити удео младих који нису запослени нити у процесу образовања или обуке;

Потциљ 8.6: До 2020. развити и операционализовати глобалну стратегију за запошљавање младих и применити „Глобални пакт за запошљавање“ Међународне организације рада;

Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације

Потциљ 9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све;

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим
Потциљ 11.7 До 2031. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

-

8.1. Унапређење спортске инфраструктуре како би била у функцији преко целе године

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Фудбалски клубови у општини Свилајнац, са свим својим селекцијама, а тренутно има 10 активних клубова са укупно 23 селекција у такмичењу, око 750 регистрованих играча, немају могућност тренирања и бављења својим активностима у каснијим вечерњим сатима, а нарочито у зимском периоду, када је дан много краћи, на тај начин би сви добили објекат који могу користити и у зимским месецима, када је немогуће тренирати током дана.

Затворени базен у Свилајнцу би пружио могућност продужења купалишне сезоне током целе године. Додали би се разни садржаји у вези са рекреативним бављењем пливањем током целе године, а сврсисходне би биле и школе пливања током целе године, као и могућност корективних вежби у води. Школска деца би могла да наставу употпуне са часовима чији би садржаји били везани за пливање, или игре у води.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Проналажење локације за изградњу терена са вештачком травом
- Израда пројектне документације
- Радови на уређењу подлоге стадиона
- Набавка подлоге (вештачка трава)
- Набавка пратећих елемената (Ограда, монтажна или фиксна трибина за гледаоце, семафор, осветљење)
- Инфраструктурни услови (вода, струја, канализација...)
- Покривање базена у зимском периоду (набавка балона за покривање)
- Адаптација просторија за пресвлачење
- Обезбеђивање грејања воде у базенима и просторијама

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљне групе су: рекреативци, школска деца, непливачи би добили могућност за деловање у оквиру својих потреба током читаве календарске године, а не само у три летња месеца, колико је доступан отворени базен.

Реч је о аматерским клубовима, који имају доста запослених фудбалера, а једина опција за тренирање је у касним вечерњим сатима. У зимском периоду због падавина терени нису адекватни за одигравање утакмица (блато, снег вода на терену...), тако да би се на овај начин свим клубовима пружили услови за одигравање утакмица у изванредним условима.

Процењена потребна средства: 60,000.000 РСД (изградња терена са вештачком травом), 120,000.000 РСД (изградња и адаптација покривеног базена)

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац, донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: ресорно министарство за спорт, Фудбалски Савез Србије, ЈП СТЦ

Рок за реализацију: 2030.

8.2. Унапређење и изградња инфратрструктуре (меке и тврде) у атлетици

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: мера директно доприноси промоцији спортске културе и здравог живота, а пре свега промовише атлетске дисциплине.

Предвиђене активности у оквиру мере: припрема потребне пројектно-техничке документације, извођење радова на реконструкцији и обнављању и изградњи потребних техничких капацитета за реализацији атлетских дисциплина, опремање потребном спортском опремом, ангажовање стручног и тренерског кадра

Утицај мере на конкретне циљне групе: стварају се предуслови занесметан и безбедан рад атлетских спортских клубова и рекреативне спортске делатности.

Процењена потребна средства: биће накнадно дефинисано

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац, донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа

Други учесници у спровођењу: ресорно министарство за спорт, Фудбалски савез Србије, ЈП СТЦ

Рок за реализацију: 2030.

8.3. Повећање одрживости традиционалних спортских догађаја

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Повећање броја корисника традиционалних спортских манифестација, као и повећање броја посетиоца постојећих и новоуспостављених традиционалних спортских манифестација

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Формирање акционе групе за унапређење развоја традиционалних спортских догађаја
- Маркетиншки развој и деловање на промоцији традиционалних спортских догађаја, посебно полумаратона и баскета три на три
- Едукација носиоца годишњих програма за квалитетно имплементирање финансијских конструкција
- Успостављање нових традиционалних спортских манифестација („Чобанске игре“, „Надвлачење конопца“, итд.)

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљне групе су становништво општине Свилајнац, спортисти и омладина општине, сеоске средине. Утицај се огледа кроз могућност проширивања културних и спортских садржаја у срединама где нису заступљени у довољној мери: сеоске средине, рекреативни спортисти, унапређење туристичке понуде општине, итд.

Процењена потребна средства: 3.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац, донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа,

Други учесници у спровођењу: Спортски савез општине Свилајнац, спортски клубови на територији општине Свилајнац

Рок за реализацију: 2030.

9. Створени предуслови за развој и спровођење омладинске политике

Индикатори промене	Почетно стање и база година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
• Број корисника Канцеларије за младе (број)	0 (2023)	30	Извештај Канцеларије за младе
• Број активних омладинских удружења (број)	1	3	Евиденција општине Свилајнац
• Број подржаних пројеката у области омладинске политике (број)	0 (2023.)	3	Евиденција општине Свилајнац

Закон о младима дефинише надлежности јединица локалне самоуправе у реализацији локалне омладине политике, као што су фирмација и подршка омладинским активностима и омладинском раду, подстицање омладинских удружења и других удружења да учествују у спровођењу омладинске политике, оснивање и рад канцеларије за младе и омладинских клубова, обезбеђивање услова за учешће младих у изради и спровођењу локалног акционог плана замладе, и др.

На основу извештаја Скупштине општине Свилајнац, бр. 037–7/21-И од 23.3.2021. године, евидентирано је да општина Свилајнац нема формиран савет младих, нема успостављену канцеларију за младе и није донела локални акциони план за младе, да нема омладински клуб и да између осталог у претходном периоду није издвајала средства за локалну омладинску политику.

Из наведених разлога, уз јасну потребу унапређења положаја младих у општини, предложен је сет мера које се односе на формирање канцеларије за младе, као и на пружање директне подршке омладинској политици и јачању омладинског активизма. Посебно је од значаја оснивање канцеларије за младе као део општинске управе који је задужен за координацију локалне омладинске политике у свим областима од значаја за младе, а у складу са специфичним потребама њихове друштвене заједнице. У том смислу је неопходно и израдити Програм/локални акциони план као основни документ развоја омладинске политике.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 10. Смањити неједнакост унутар држава и међу њима.

Потциљ 10.2 До 2030. оснажити и промовисати социјалну, економску и политичку инклузију свих, без обзира на старост, пол, инвалидитет, расу, етничку припадност, порекло, религију или економски и неки други статус.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 19. Социјална политика и запошљавање.

9.1. Отварање Канцеларије за младе

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Кроз наведену меру се формира институционална основу за унапређење положаја младих и развој омладинске политике кроз израду одговарајућих програма и оснивање Канцеларије за младе.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Опредељивање простора
- Адаптација простора
- Опремање простора
- Систематизација радног места и запошљавање одговарајућег кадра

Утицај мере на конкретне циљне групе: наведеном мером унапређује се положај младих, формира се контакт тачка која ће бити извор битних информација за младе и омогућава се активно укључивање у друштвено економски развој, што је посебно значајно за функционисање и живот младих у општини Свилајнац.

Процењена потребна средства: 2.000.000,00 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: Министарство туризма и омладине, Центар за културу

Рок за реализацију: 10 месеци

9.2. Креирање Програма развоја омладинске политике и пружање подршка омладинској политици и јачању омладинског активизма

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Кроз наведену меру се јачају постојећи капацитети омладинских организација и организација које се баве младима, и унапређује њихов статус експертски и финансијски.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Израда Програма развоја омладинске политике
- Унапређење знања и вештина стручног кадра који се бави младима
- Стручна подршка младима за питања омладинске политике и активизам
- Суфинансирање омладинских организација и организација које се баве младима

Утицај мере на конкретне циљне групе: позитиван утицај на положај младих у друштву

Процењена потребна средства: 1.000.000,00 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: Канцеларија за младе

Други учесници у спровођењу: цивилни сектор

Рок за реализацију: 3-5 година

10. Обезбеђено квалитетно водоснабдевање на територији целе општине

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу као % укупног броја домаћинстава (%)	85,1 (2023.)	100	Аналитички сервис ЈЛС
Капацитет водозахвата (l/s)	80 (2023.)	100	Архив КЈП „Морава“ Свилајнац
Капацитет водоснабдевања (l/s)	80	120-140	КЈП „Морава“ Свилајнац

Систем водоснабдевања у општини Свилајнац није у потпуности изграђен те су интервенције и унапређења неопходни у наредном периоду.

На територији општине Свилајнац водоводна мрежа је изграђена у 20 од укупно 22 насеља а 85 % домаћинстава је прикључено. Циљ је да се у наредном периоду сва домаћинства прикључе на водоводну мрежу и да се свим грађанима омогући приступ здравствено безбедној води за пиће како би се равномерно развијали како урбани, тако и рурални део општине.

Оно што је посебно значајно је потреба становника општине за стабилним водоснабдевањем кроз повећање капацитета изворишта и опремање бунара, као и изградњу постројења за снабдевање пијаћом водом. И у домену рада јавно-комуналног предузећа, које управља системом водоснабдевања, потребно је извршити унапређење техничких капацитета набавком одређених средстава за рад и успостављање система мониторинга и контроле водоснабдевања.

Посебно је значајно спровођење хидро-геолошких истраживања у циљу прибављања водне дозволе и одговарајуће лиценце, на основу којих се утврђује и гарантује начин, услови и обим коришћења пијаће воде на територији општине.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 6: Успоставити санитарне услове и приступ пијаћој води за све

Потциљ 6.3: До краја 2030 унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 11. Пољопривреда и рурални развој

Поглавље 28. Заштита потрошача и заштита здравља

10.1. Повећање капацитета изворишта и опремање бунара

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Са ширењем водоводне мреже на територији општине Свилајнац јавила се потреба за повећањем капацитета изворишта „Перкићево“ због повећаних потреба становништва за водом.

Предвиђене активности у оквиру мере: Повећање капацитета изворишта заснива се на повећању броја плитких бунара израдом нових бунара на изворишту „Перкићево“ и њиховим опремањем савременим ефикасним уопним пумпама чему претходни израда одговарајуће пројектно техничке документације.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ова мера доприноси стабилизацији целокупног система водоснабдевања на територији општине Свилајнац посебно у летњим месецима када су изражене потребе за водом како физичких тако и правних лица због сезонских миграција становништва.

Процењена потребна средства: 15.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 18 месеци

10.2. Изградња и опремање постројења за пијаћу воду

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Ова мера се надовезује на претходну са том разликом што се не ради о плитким бунарима, већ о артешким, дубинским, који су израђени 2007. године али због повећаног садржаја амонијака нису укључени у систем водоснабдевања, а да би се укључили, потребно је пречишћавање и уклањање амонијака, за шта је потребно изградити постројење капацитета 20 до 40 l/s. Заједно са претходном мером, капацитет водоснабдевања би се повећао на 120 до 140 l/s, чиме би се додатно стабилизovalo водоснабдевање и задовољиле потребе корисника за водом.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда одговарајуће пројектно техничке документације, изградња постројења за пијаћу воду и укључивање у систем водоснабдевања.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Стабилизација система водоснабдевања утиче повољно на живот и рад свих грађана и грађанки општине Свилајнац.

Процењена потребна средства: 200.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други фондови

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 72 месеца

10.3. Изградња водоводне мреже

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: За завршетак водоводне мреже на територији општине Свилајнац потребно је изградити још око 25 km у селима Бобово, Купиновац, Бресје и Врлане чиме би целокупна територија општине била покривена водоводном мрежом. Такође, потребно је доградити мрежу и у индустријским зонама за потенцијалне инвеститоре.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда одговарајуће пројектно техничке документације и изградња недостајуће мреже.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Овом мером би се омогућио приступ здравствено безбедној води за пиће мештанима села Бобово, Купиновац, Бресје и Врлане.

Процењена потребна средства: 150.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други фондови

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 72 месеца

10.4. Опремање система мониторинга водоснабдевања

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Укупна дужина водоводне мреже у општини Свилајнац износи 282 km и покривено је 20 насеља.

У систем водоснабдевања је укључено 13 резервоара и 4 бустер пумпе које је потребно свакодневно пратити, што за сада раде запослени КЈП „Морава“ обиласком свих објеката. Како се број објеката значајно увећао током година, ефикасније је успоставити систем даљинског надзора и праћења параметара производње у реалном времену при чему би се значајно смањила потрошња горива и број радних сати на терену а стабилност система подигла на највиши ниво. Такође, ова мера би омогућила проналажење цурења и кварова у мрежи и благовремено реаговање за санирање истих.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда одговарајуће пројектно техничке документације, набавка и монтажа опреме и инсталација софтвера.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ова мера доприноси општој безбедности и стабилности система водоснабдевања што је од интереса за све грађане и грађанке општине Свилајнац а такође и олакшава посао запосленима на производњи и дистрибуцији воде у КЈП „Морава“ Свилајнац и омогућава значајну уштеду средстава за свакодневно пословање.

Процењена потребна средства: 35.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и КЈП „Морава“ Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију: 72 месеца.

10.5. Унапређење техничких капацитета ЈКП у области водоснабдевања

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: За свакодневно функционисање система водоснабдевања потребна је висока техничка опремљеност КЈП „Морава“ Свилајнац што подразумева, поред ефикасних бунарских и бустер пумпи и набавку теренских возила (4x4), радних машина (ровокопач, булдозер, камион, трактор) и друге одговарајуће опреме (машина за сечење асфлата, вибро плоча, дизел агрегат).

Предвиђене активности у оквиру мере: Набавка одговарајућих теренских возила, машина и опреме.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Ефикасан рад свих служби у КЈП „Морава“ Свилајнац подиже ниво квалитета пружених услуга свим грађанима и грађанкама општине Свилајнац.

Процењена потребна средства: 5.000.000 РСД

Извор финансирања: КЈП „Морава“ Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 18 месеци.

10.6. Спровођење хидро-геолошких истраживања у циљу прибављања водне дозволе и лиценце

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Према Закону о водама у РС сваки водовод је дужан да прибави водну дозволу и лиценцу од ЈП Србијаводе и Републичке дирекције за воде. КЈП „Морава“ Свилајнац поседује важећу водну дозволу до 2025. године а за прибављање нове дозволе неопходно је испоштовати следећи поступак:

1. спровести хидро-геолошка истраживања са циљем прибављања решења о разврставању резерви подземних вода.

Истраживања трају једну календарску годину док припрема елабората и израда решења траје дуже. Поступак је потребно спровести за сва три изворишта водоснабдевања (Свилајнац, Војска, Радошин).

Израђен је елаборат о зонама санитарне заштите изворишта Перкићево.

Предвиђене активности у оквиру мере: Ангажовање пројектаната са одговарајућим лиценцама и израда потребних елабората.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Захватање подземне воде без водне дозволе, односно без претходних хидро-геолошких истраживања може да угрози јавно водоснабдевање уколико дође до веће експлоатације него што дозвољава капацитет водозахвата, тако да је у општем интересу прибављање истих.

Процењена потребна средства: 5.000.000 РСД

Извор финансирања: КЈП „Морава“ Свилајнац

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 24 месеца.

11. Унапређен систем за управљање отпадним водама

Индикатори промене	Почетно стање и база година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Капацитет ППОВ (еквивалентни становник)	10.000	15.000	Аналитички сервис ЈЛС
Број домаћинства прикључена на	54,3	75	Аналитички сервис ЈЛС

канализациону мрежу, као % укупног броја домаћинстава (%)	(2022.)	(2030.)	
Удео испуштене отпадне воде у системе за одвођење отпадних вода у укупној количини испуштене отпадне воде (%)	Недостаје податак	Недостаје податак	Аналитички сервис ЈЛС

Ситуација са управљањем отпадним водама у општини Свилајнац је доста лошија од оне која се односи на водоснабдевање. Имајући у виду да је само око половине домаћинстава прикључено на канализациону мрежу, у циљу равномерног развоја општине Свилајнац и подизања квалитета живота и животне средине, потребно је свим грађанима омогућити услугу одвођења отпадних вода.

Канализационом мрежом у општини Свилајнац су покривена насеља Свилајнац, Луковица и делимично Дубље, Грабовац и Црквенац укупне дужине 142 km. У току је изградња још 125 km канализационе мреже са пратећим црпним станицама у оквиру Програма „Чиста Србија“ у селима Кушиљево, Тропоње, Седларе и Суботица.

Поред канализационе мреже, планирана је и изградња централног, као и неколико периферних постројења за пречишћавање отпадних вода на територији општине, што је и предвиђено генералним пројектом изградње система за управљање отпадним водама. Тиме би се канализациона мрежа у више села груписала у заједнички систем са постројењем за пречишћавање отпадних вода. Реконструкцијом муљних бунара би се решио проблем њихове дотрајалости, а успостављањем система мониторинга би се омогућила континуирана контрола и праћење функционисања система управљања отпадним водама.

У граду Свилајнцу је потребно доградити мрежу кишне канализације, која је једним делом изграђена (у дужини од око 4km) у ужем градском језгру.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 15. Заштитити, обнављати и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и преокренути процес деградације земљишта и зауставити губитак биодиверзитета.

Потциљ 15.1 До 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копних и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 27. Заштита животне средине

11.1. Изградња недостајуће канализационе мреже

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: У циљу заштите животне средине а посебно због заштите подземних вода неопходно је да се изгради канализациона мрежа. Како је Програмом „Чиста Србија“ већ предвиђена изградња 125 km канализационе мреже, ова мера се односи на села Војску, Мачевац, Радошин, Грабовац, Дубље и Црквенац која нису укључена у овај Програм и за која је потребно изградити још 20 km мреже.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда недостајуће пројектно-техничке документације и изградња мреже.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљна група су сви грађани општине Свилајнац, а посебно у селима у којима нема организованог одвођења отпадних вода што ће поправити квалитет живота мештана и мештанки.

Процењена потребна средства: 1.500.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други доступни фондови

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: КЈП „Морава“ Свилајнац

Рок за реализацију: дугорочни, 72 месеца.

11.2. Изградња мреже атмосферске канализације

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Због промена климе све су чешће екстремне количине падавина које угрожавају не само саобраћај већ и домаћинства, те је неопходно изградити нове деонице атмосферске мреже, посебно уз саобраћајнице у градском језгру које су прометније, као и у индустријским зонама у укупној дужини од око 9 km.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда недостајуће пројектно-техничке документације и изградња мреже.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљна група су сви грађани општине Свилајнац као и сви учесници у саобраћају на територији општине Свилајнац а резултат ове мере је безбеднији саобраћај.

Процењена потребна средства: 600.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други доступни фондови.

Одговорна страна за имплементацију мере: биће накнадно дефинисано

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију: 72 месеца.

11.3. Успостављање система ППОВ

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: За систем одвођења отпадних вода на територији општине Свилајнац планирано је централно постројење на потесу Бадра, за села која гравитирају ка Свилајнцу и ово ће бити финансирано кроз Програм „Чиста Србија“. За села Војску, Радошин и Мачевац је неопходно изградити и ППОВ или набавити мобилно постројење одговарајућег капацитета.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда недостајуће пројектно-техничке документације и изградња односно монтажа ППОВ.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљна група су сви грађани општине Свилајнац а нарочито мештани и мештанке наведених села којима ће се поправити квалитет живота.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему (капитални, инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)

Процењена потребна средства: 600.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други доступни фондови

Одговорна страна за имплементацију мере: биће накнадно дефинисано

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано
Рок за реализацију: 72 месеца.

11.4. Реконструкција муљних бунара

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: За прикључивање села на систем одвођења отпадних вода неопходно је повећати капацитет муљних бунара због појачаног прилива. Муљни бунари су кључни елементи канализационе мреже и њихова улога је да прихвате одређену количину отпадне воде и препумпају је како би премостили висинску разлику. Њихово редовно одржавање је неопходно за добро функционисање канализационог система.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда недостајуће пројектно-техничке документације и реконструкција објеката.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљна група су сви грађани општине Свилајнац којима се пружа услуга одвођења отпадних вода јер се на овај начин поправља квалитет пружене услуге, смањује се учесталост запушења и прекида у раду канализационог система.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему (капитални, инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)

Процењена потребна средства: 30.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други доступни фондови

Одговорна страна за имплементацију мере: биће накнадно дефинисано

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију: 72 месеца.

11.5. Успостављање система мониторинга управљања отпадним водама

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: На територији општине Свилајнац постављено је 16 муљних бунара. Програмом „Чиста Србија“ планирано је још 15 муљних бунара. За овај систем је неопходан даљински надзор и управљање како би се подигао квалитет пружених услуга грађанима и скратило време за интервенције приликом кварова.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда недостајуће пројектно-техничке документације и набавка и монтажа опреме и инсталација софтвера.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљна група су сви грађани општине Свилајнац због унапређења пружених услуга одвођења отпадних вода а постићи ће се значајне уштеде у свакодневном пословању КЈП „Морава“ Свилајнац.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему (капитални, инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)

Процењена потребна средства: 30.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет општине Свилајнац и други доступни фондови

Одговорна страна за имплементацију мере: биће накнадно дефинисано

Други учесници у спровођењу: биће накнадно дефинисано

Рок за реализацију: 72 месеца.

12. Успостављен ефикасан система за управљање комуналним отпадом

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Количине депонованог отпада на регионалној депонији (t)	0	6.000	Општина Свилајнац, КЈП Свилајнац
Капацитет трансфер станице (t)	0	3.000	Општина Свилајнац, КЈП Свилајнац
Удео примарно селектованог отпада у укупној количини (%)	0 (2023.)	30 2030.	Општина Свилајнац, КЈП Свилајнац
Процент становништва и привреде обавештених и едукованих о теми екологије и управљања отпадом (%)	1(2023.)	80 (2029.)	www.svilajnac.rs

У складу са Зеленом агендом за Западни Балкан чија је Република Србија потписница, до 2030. године потребно је успоставити адекватан систем управљања отпадом на територији Републике Србије, при чему је у складу са законским и подзаконским актима у односу на надлежност РС већа надлежност и обавеза доношења одлука на општинским и градским нивоима. Општина Свилајнац се развија брже него остале општине и градови у широј околини, а као једна од савременијих општина у Централној Србији, ангажована је у свим делатностима, па тако и у управљању отпадом.

Иако је организовано сакупљање комуналног отпада на територије целе општине, односно из свих месних заједница, неопходно је значајно унапређење система управљања комуналним отпадом. Пре свега је неопходно уредити и планирати систем управљања отпадом на територији општине кроз израду Локалног плана управљања отпадом.

Како се и даље користи градска депонија која је неуређена и несанитарна, потребно је извршити њено затварање и рекултивацију, а сакупљени отпад даље одвозити и депоновати на Регионалној санитарној депонији "FCC Vrbak" у Лапову како је и предвиђено планом регионализације. У том смислу је неопходно изградити и међупростор за привремено одлагање отпада (трансфер станица), као и општински рециклажни центар. Иако постоји систем за примарну сепарацију рециклабилног отпада (ПЕТ амбалаже и пластичног отпада) путем посуда запремине 1,1м³, као и канти запремине 120 литара, потребно је даље унапређење и јачање овог система.

Капацитети КЈП „Морава“ Свилајнац које обавља услугу збрињавања чврстог комуналног отпада у општини Свилајнац су недовољни, па је потребно њихово јачање и у техничком делу и у делу људских ресурса. Упоредо са унапређењем система за управљање комуналним отпадом неопходно је спровести и програм ширења свести на тему екологије и управљања отпадом свих генератора отпада на територији општине Свилајнац, тј. домаћинства, привреде и индустрије.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 15. Заштитити, обнављати и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и преокренути процес деградације земљишта и зауставити губитак биодиверзитета

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 27. Заштита животне средине

12.1. Израда Локалног плана управљања отпадом (ЛПУО) и Локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП)

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Како је за свако пословно деловање потребно је прво направити планове ради процена потребних појединачних акција и циљева, као и ангажовање стручних лица, радних органа и организација, тако је и за остваривање овог приоритетног циља потребно направити планове.

Предвиђене активности у оквиру мере: Активности предвиђене у оквиру ове мере су припреме за израду Плана у складу са Законом о управљању отпадом, Законом о планирању и изградњи и другим законима и подзаконским актима, израда и усвајање планава.

Утицај мере на конкретне циљне групе: У изради планских докумената предвиђено је учешће стручних органа, организација и појединаца, као и јавности у складу са Архуском конвенцијом, што ће допринети већој обавештености свих циљних група.

Процењена потребна средства: 500.000 РСД.

Извор финансирања: буџет општине Свилајнац и донаторска средства.

Одговорна страна за имплементацију мере: Локална самоуправа, односно Одељење за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове,

Други учесници у спровођењу: КЈП „Морава“ Свилајнац и други радни органи и организације.

Рок за реализацију: краткорочно, 6-12 месеци.

12.2. Затварање и рекултивација старе градске депоније

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Како би се успоставио ефикасан систем за управљање отпадом потребно је са старог начина одлагања отпада прећи на савремен начин у складу са Законом и подзаконским актима РС а који су у складу са директивама ЕУ.

Предвиђене активности у оквиру мере: Пре затварања и рекултивације старе градске депоније потребно је решити имовинско-правне послове, затим израдити планску документацију, односно технолошки, хидрографевински, машински, пројекат уређења и пројекат озелењавања. Са планском документацијом се конкурише за донаторска средства, буџетом општине Свилајнац предвиђа се део средстава, бирају се извођачи радова, а затим приступа санацији и рекултивацији старе градске депоније.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Обезбеђена здрава животна средина, заштита здравља становништва и живог света, обезбеђен чист ваздух, земљишта, подземних и надземних вода, естетски уређена локација и могућност израде рекреативне површине.

Процењена потребна средства: 200.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, КЈП „Морава“ Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: КЈП „Морава“ и други.

Рок за реализацију: дугорочни, 60 месеци (5 година)

12.3. Подизање капацитета ЈКП за управљање комуналним отпадом

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Како би могао да се оствари приоритетни циљ потребно је појачати капацитет односно повећати број обучених и стручних радника који би радили на управљању комуналним отпадом, које подразумева сакупљање, транспорт, привремено складиштење, разврставање и одлагање отпада. Такође, потребно је обезбедити нова возила за транспорт и складиштење отпада и набавити већи број посуда за одвајање отпада на месту настанка, у домаћинствима.

Предвиђене активности у оквиру мере: потребно је расписати конкурс за обучена и стручна лица за управљање отпадом, набавити нова возила за транспорт и складиштење отпада, као и посуде за одвајање отпада на месту настанка.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Циљне групе су целокупно становништво, посетиоци и привредници и радници на територији општине Свилајнац и утицај је позитиван у смислу адекватног управљања отпада, што омогућава чистију и здравију животну средину и уређенији јавни и приватни радни и животни простор.

Процењена потребна средства: 80.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, КЈП „Морава“ Свилајнац и донаторска средства

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Општина Свилајнац

Рок за реализацију: 36 месеци

12.4. Унапређење система примарне сепарације отпада

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Како би се смањила количина отпада која би се одлагала на депонију, потребно је у складу са Зеленом Агендом за Западни Балкан, као и са Законима пре крајњег третмана или одлагања отпада у сврху економске исплативости и заштите животне средине унапредити систем примарне сепарације отпада, односно одвојити рециклабилни отпад и онај који се може поново употребити од оног који би се код оператера који има дозволу уништио или трајно одложио на место предвиђено за то. За то је потребно запослити нову радну снагу и стручна лица, као и поставити посуде за отпад који може бити поново употребљен или рециклиран.

Предвиђене активности у оквиру мере: Активности ради унапређења система примарне сепарације отпада су запошљавање нове радне снаге и стручних лица за управљање отпадом, као и набавка нових посуда за отпад који ће бити поново употребљен или рециклиран.

Утицај мере на конкретне циљне групе:

Ојачање јавног комуналног предузећа, чистија и здравија животна средина за цело становништво, посетиоце, раднике и радне органе и организације.

Процењена потребна средства: биће накнадно дефинисано

Извор финансирања: биће накнадно дефинисано

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: КЈП Свилајнац

Рок за реализацију: 24 месеца

12.5. Изградња простора трансфер станице за привремено одлагање и разврставање комуналног отпада

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: У складу са Законом Локалне самоуправе у оквиру успостављања система управљања отпадом имају обавезу да на својој територији одреде локацију на којој би се изградила трансфер станица, односно обезбедио простор на коме би се привремено одложио отпад, одвојио рециклабилни отпад и на крају транспортовао и одложио или третирао код оператера који има дозволу за одређени начин управљања отпадом. Обавеза је регионалне депоније са којом би општина потписала уговор о транспорту и осталим начинима управљања преосталог отпада, је да изгради трансфер станицу на локацији која је обезбеђена од стране локалне самоуправе.

Предвиђене активности у оквиру мере: Потребно је одредити локацију на којој би се изградила трансфер станица, могућа је куповина парцела које су у приватном власништву, а по потписивању уговора са регионалном депонијом, оператер који управља регионалном депонијом изградиће у сарадњи са локалном самоуправом трансфер станицу у којој ће се привремено складиштити комунални отпад, разврстати са које ће се транспортовати код других оператера који имају дозволе за одређени начин управљања отпадом.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Као део система управљања отпадом, ове мере ће утицати на најбоље могуће уређење друштвених и организационих структура.

Процењена потребна средства: 820.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Регионална депонија, КЈП „Морава“

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: приватна лица од којих би се купиле парцеле

Рок за реализацију: 36 месеци

12.6. Ширење свести становништва и привреде на тему екологије и управљања отпадом

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Систем управљања отпадом не би могао да функционише без највећег броја људи, односно без одређеног знања корисника тог система, тако да је потребно константно обавештавање и едукација, путем поште или преко медија, интернет, ТВ, школе, радни органи и организације и други. На примеру других општина може се видети неефикасан систем управљања отпадом само из разлога недостака едукације и обавештавања, а без тога не може бити ширења свести.

Предвиђене активности у оквиру мере: Штампане флајера, слати појединачно или уз рачун, лице одређено у локалној самоуправи и/или у комуналном предузећу за саветовање о начину разврставања отпада, облепити плакате на видним местима у свим месним заједницама и општини, обавештавање и едукација путем друштвених мрежа, радио и телевизије, предавања у школама, радним организацијама и месним заједницама, одржавање заједничких еколошких акција.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Значајно ће се подићи свест становништва, што ће побољшати квалитет живота становништва и посетилаца општине Свилајнац.

Процењена потребна средства: 200.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац и донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Школске, културне и спортске установе, комунално предузеће

Рок за реализацију: дугорочно, 60 месеци.

13. Путна и саобраћајна инфраструктура потпуно задовољавају потребе становништва и привреде уз поштовање безбедности саобраћаја и принципа урбане мобилности

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Укупна дужина реконструисаних путева (км)	15 (2023.)	80	Одељење за буџет и финансије Одељење за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове
Укупна дужина пешачких и бициклических стаза (км)	3 (2023.)	25	Одељење за буџет и финансије Одељење за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове
Број школских зграда у чијој околини је унапређена безбедност саобраћаја	6 (2023.)	12	Одељење за буџет и финансије КЈП „Морава“ Свилајнац
Покривеност града неопходним паркинг местима за возила на моторни погон (%)	70 (2023.)	100	КЈП „Морава“ Свилајнац и Паркинг сервис
Покривеност града неопходним паркинг местима за бицикле (%)	10 (2023.)	100 (2026.)	КЈП „Морава“ Општина Свилајнац
Процент људи који вози бицикле у односу на кретање возилима на моторни погон (%)	10 (2023.)	50	Општина Свилајнац

Општина Свилајнац се убрзано развија а паралелно с тим су потребе за регулисањем саобраћаја као и безбедности у саобраћају повећане. Такође, развојем туризма на територији општине, долази све више посетилаца, те је и за њих потребан већи број паркинг места.

У складу са Зеленом Агендом за Западни Балкан потребно је увести одрживу урбану мобилност, што би допринело бољој заштити животне средине, здрављу људи и уређенијем простору и квалитету живота, те с тим у вези је потребно мотивисати становништво и посетиоце да се крећу уместо возилима на моторни погон, алтернативним начином. Имајући у виду чињеницу да је пешачки саобраћај најзаступљенији вид кретања у граду Свилајнац, као и да постоје повољне предиспозиције за развој бициклическог саобраћаја, неопходно је изградити пешачку и бициклическу инфраструктуру, што је и

предвиђено овим планом развоја, а посебно у циљу смањења емисија загађујућих материја и гасову у ваздуху који настаје у сектору енергетике, индустрије, из индивидуалних ложишта, саобраћаја, пољопривреде, а у складу са усвојеним споразумима у области заштите ваздуха, климатских промена и заштите озонског омотача.

Стање путне мреже другог реда на територији општине Свилајнац је задовољавајуће, али је неопходно њено редовно одржавање и реконструкција. Са друге стране, стационарни саобраћај и паркирање је један од највећих проблема урбаног простора града, па је потребно планирати унапређење система паркирања у граду и изградњу нових паркинг простора.

Анализа постојећег стања у области саобраћаја је показала да је унапређење безбедности саобраћаја, посебно у области школа, од пресудног значаја за јачање опште безбедности свих учесника у саобраћају, а посебно деце.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације.

Потциљ 9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 14. Транспортна политика

13.1. Реконструкција и обнављање путне мреже

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Реконструкцијом путне мреже повећава се број посетилаца на територији општине. Повећана је безбедност грађана и учесника у саобраћају. Општина је привлачнија за нове инвеститоре и радну снагу.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда пројектне документације, јавна набавка, транспорт и изградња. Подстицајне мере у виду субвенција за бицикле и едукација становништва.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшање здравља становништва, повећана мобилност, квалитетнији животни услови.

Процењена потребна средства: 37.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори.

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Становништво, Спротско-рекреативни центар Свилајнац, основне и средње школе, удружења грађана.

Рок за реализацију: 72 месеца.

13.2. Изградња пешачких и бициклистичких стаза

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Изградњом пешачких и бициклистичких стаза разрешени су могући конфликти на укрштајима и улицима. И на тај начин смањити број саобраћајних незгода

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда пројектне документације, јавна набавка, транспорт и изградња. Подстицајне мере у виду субвенција за бицикле и едукација становништва.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшање здравља становништва, повећана мобилност, квалитетнији животни услови.

Процењена потребна средства: 15.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори.

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Становништво, Спротско-рекреативни центар Свилајнац, основне и средње школе, удружења грађана, привредници, радни органи и организације

Рок за реализацију: 72 месеца.

13.3. Унапређење безбедности саобраћаја

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Изградњом вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације, саобраћајне опреме повећава се безбедност грађана и деце која иду у школу.

Предвиђене активности у оквиру мере: Израда пројектне документације, јавна набавка, транспорт и изградња, едукација становништва.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшање здравља становништва, повећана мобилност, квалитетнији животни услови.

Процењена потребна средства: 12.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори.

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Становништво, Спротско-рекреативни центар Свилајнац, основне и средње школе, удружења грађана.

Рок за реализацију: 24 месеца.

13.4. Планирање, изградња и унапређење паркинг места у Свилајнцу

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља:

Побољшање квалитета живота становништва, уређен простор, спречавање настанка гужви у граду, смањен број саобраћајних незгода и прекршаја.

Предвиђене активности у оквиру мере:

Израда пројектне документације, јавна набавка, транспорт и изградња паркин места и гараже.

Утицај мере на конкретне циљне групе:

Побољшање здравља становништва, повећана мобилност, квалитетнији животни услови.

Процењена потребна средства: 50.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори.

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Становништво, Спротско-рекреативни центар Свилајнац, основне и средње школе, удружења грађана, Паркинг сервис Свилајнац

Рок за реализацију: 72 месеца.

13.5. Увођење и промоција алтернативних средстава превоза

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља:

Увођење одрживе урбане мобилности, побољшање здравља, квалитета живота и заштита животне средине.

Предвиђене активности у оквиру мере:

Расписивање конкурса, подстицајне мере за куповину бицикли, едукација становништва, медијске промоције, вести, интернет и новине, спортске и туристичке манифестације.

Утицај мере на конкретне циљне групе:

Побољшање здравља становништва, повећана мобилност, квалитетнији животни услови

Тип мере: Информативно-едукативне

Процењена потребна средства: 15.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори.

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: медији, телевизија, интернет и новинске куће

Рок за реализацију: 72 месеца.

14. Унапређен просторни развој општине

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Број израђених Просторних планова	0 (2023.)	1	Одељење за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове www.svilajnac.rs
Број ажурираних и допуњених урбанистичких планова	0 (2023.)	6	Одељење за урбанизам, изградњу, комуналне и имовинско-правне послове www.svilajnac.rs
Процент допуњених садница и нових стабала на пригодним парцелама (%)	50	80	www.svilajnac.rs www.kjpmorava.rs

Обзиром да се општина Свилајнац убрзано развија, настају промене у просторном уређењу, тако да су потребне чешће и веће измене планске документације. Територија општине Свилајнац је у потпуности покривена планском документацијом, али је она застарела, па је потребна израда новог просторног плана општине, као и ажурирање остале планске документације. Тиме би се сагледали постојећи проблеми просторног планирања и дали конкретни развојни предлози узимајући у обзир демографске трендове, привредни развој општине, степен и стање урбане мобилности, и др..

У складу са одрживим развојем, ради естетике и због климатских промена води се рачуна о константној допуни постојећег зеленила. Становници Свилајнца имају на располагању више зелених површина за одмор и рекреацију, које су уређене и јавне, а налазе се на више локација у граду. Како ове зелене површине не задовољавају све потребе становника града и нису у потпуности

функционалне, потребно је извршити допуну постојећег зеленила у њима. Такође треба имати у виду и унапређење парковских површина у граду које су затвореног типа и имају другу намену (естетско-декоративну, еколошку и едукативну).

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

Потциљ 11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

Потциљ 11.7 До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом.

Потциљ 11.6 До 2020. значајно повећати број градова и људских насеља који усвајају и примењују интегрисане политике и планове усмерене ка инклузији, ефикасности ресурса, ублажавања и прилагођавања климатским променама, отпорности на елементарне непогоде. Такође развити и применити, у складу са Сендаи оквиром за смањење ризика од будућих катастрофа 2015–2030, холистичко управљање ризицима од елементарних непогода на свим нивоима.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 27. Животна средина и климатске промене

14.1. Израда Просторног плана општине

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Просторни план је кровни документ за просторно уређење општине. Сви други просторни планови за појединачне просторне целине и друга документа доносе се у складу са Просторним планом. Просторни план се мења у зависности од потреба општине.

Предвиђене активности у оквиру мере: Активности предвиђене у оквиру ове мере су припреме за израду Плана у складу са Законом о планирању и изградњи и другим законима и подзаконским актима, израда и усвајање плана.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Доношем планова конкретизују се услови за инвеститоре и становништво.

Процењена потребна средства: 3.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Стручна лица, стручни органи и организације, невладине организације, становништво, привредници

Рок за реализацију: 18 месеци

14.2. Ажурирање и допуна планске документације

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Пре сваког приступања градњи, потребно је створити планске основе за градњу, односно израдити нове и изменити постојеће планове и ускладити са кровним Просторним планом општине. Када се приступа реализовању већих пројеката потребно је изменити и планове.

Предвиђене активности у оквиру мере: Активности предвиђене у оквиру ове мере су припреме за израду Плана у складу са Законом о планирању и изградњи и другим законима и подзаконским актима, израда и усвајање планова.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Доношем планова конкретизују се услови за инвеститоре и становништво.

Процењена потребна средства: 3.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Стручна лица, стручни органи и организације, невладине организације, становништво, привредници

Рок за реализацију: 18 месеци

14.3. Подизање нових и допуна постојећих зелених површина

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Унапређен просторни развој општине. Услед последица климатских промена а у складу са одрживим развојем постоје све веће потребе за допунама постојећег зеленила, замене постојећег чија је вегетација прошла и садњу нових садница и стабала. Друга сврха је естетске природе ради савременог уређења просторних целина.

Предвиђене активности у оквиру мере: Активности предвиђене у оквиру ове мере су планирање, по потреби израда документације, набавке садница и стабала, замена дотрајалих и садња на новим просторним целинама. Обезбеђење наводњавања оних врста које то захтевају.

Утицај мере на конкретне циљне групе: Побољшање услова живота становништва, посетилаца и туриста у виду побољшаних услова микроклиме, у току зиме заштита од ветрова и мразева и у току лета смањење високих летњих температура. Мере могу имати едукативни карактер са бројним врстама биљака, као и естетску вредност уређених просторних целина. У плану је изградња новог Еко Еспо парка на коме је нарочито потребно озелењавање и допуна укупног зеленила у граду.

Тип мере: Институционално-управљачко-организационе, обезбеђење добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему (капитални, инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)

Процењена потребна средства: 45.000.000 РСД

Извор финансирања: Општина Свилајнац, Република Србија, донатори

Одговорна страна за имплементацију мере: Општина Свилајнац, КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: Стручна лица, стручни органи и организације, невладине организације, становништво, привредници

Рок за реализацију: дугорочно, 72 месеца.

15. Унапређен квалитет услуга локалне самоуправе

Индикатори промене	Почетно стање и базна година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Број корисника е-управе (-)	0	100	Општина Свилајнац
Број успешно обрађених предмета услуга грађана и привреди (-)	100	200	Општина Свилајнац
Број корисника корисничког центра „Свилајнчани на првом месту“	10.000	15.000	Општина Свилајнац
Број корисника општинског сајта (-)	1.000	2.000	Општина Свилајнац
Број ЈКП у којима је спроведен поступак реорганизације и унапређења рада (-)	0	1	Општина Свилајнац
Број донетих казнених решења у области комуналних делатности (-)	-	50	Општина Свилајнац
Број грађана информисаних о раду јавне управе (-)	10.000	20.000	Општина Свилајнац

Приоритетни циљ унапређења услуга локалне самоуправе Свилајнац се односи на концепт доброг управљања, тј. добре управе која је у директном контакту са грађанима и пружа им све јавне услуге које су им неопходне.

У циљу побољшања функционисања локалне администрације у општини Свилајнац планирана је дигитализација рада јавне управе, као и увођење е-управе, али и побољшање квалитета рада већ функционалног корисничког центра „Свилајнчани на првом месту“. Такође, побољшање квалитета општинског сајта има за циљ правовремено и добро информисања свих грађана и привреде о дешавањима и иницијативама које су значајне за све аспекте живота и развоја општине.

Са аспекта интерног функционисања рада локалне самоуправе Свилајнац, постоји потреба за ефикаснијим и ефективнијим радом одељења, посебно оних која пружају директне услуге грађанима и привреди. У том смислу је предложена мера која се односи на модернизацију рада градске управе кроз неопходно опремање и успостављање механизма евалуације и контроле рада појединачних одељења и сектора.

Кроз образложење претходних циљева у овом плану развоја, на више места смо указали на неопходност побољшања техничких ресурса, као и унапређења људских ресурса јавно-комуналних предузећа. Оно што је такође неопходно урадити је реорганизација рада јавно-комуналних предузећа, која уз претходно наведене мере има за циљ да оптимизује рад ових предузећа и обезбеди пружање услуга високог квалитета на територији целе општине. Додатак томе сигурно представља и намера локалне управе да се подржи и ефикасно спровођење казнене политике у области комуналних делатности.

Циљ ових реформских мера је успостављање стандарда квалитета у области пружања услуга и функционисања јавне управе, као и унапређења поверења грађана у администрацију и легитимитет власти у целини.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 16. Промовисати мирољубива и инклузивна друштва у интересу одрживог развоја, обезбедити приступ правди за све и изградити делотворне, поуздане и инклузивне институције на свим нивоима.

Циљ 17. Ојачати средства примене и ревитализовати глобално партнерство за одрживи развој.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 34. Институције.

15.1. Наставак дигитализације рада јавне управе

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: Основни циљ који је потребно остварити је ефикасност у пружању услуга и обављању послова чиме ће се постићи и веће поверење и задовољство грађана и привреде. Овом мером стварају се услови за ефикаснију процедуру и функционисање управе на начин који у поступности одговара савременим захтевима и реалним потребама кроз дигитализацију и употребу савремених информационаих технологија Локална самоуправа у Свилајнцу ће новим приступом, ефикаснијим и транспарентнијим односом постати партнер грађанима и бити ефикаснија у пружању услуга и обављању послова

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Увођење јединствене информатичке мреже на нивоу ЈЛС
- Унапређење техничких капацитета постојеће информатичке мреже
- Реализација централизованог система, повезивање одељења и предузећа
- Набавка одговарајућих софтверских решења и пружање услуга грађанима и привреди
- Завршетак дигитализације архиве
- Обуке запослених у јавном сектору за функционисање у дигиталном систему
- Дефинисање процедура према грађанима и привреди у дигиталном систему

Утицај мере на конкретне циљне групе: предвиђеном мером ће се повећати ефикасност рада локалне управе како у домену интерног функционисања одељења ЈЛС, тако и области пружања услуга грађанству и привреди.

Процењена потребна средства: 10.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС, Буџет РС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: МДУЛС

Рок за реализацију: 24 месеца

15.2. Повећање транспарентности рада јавне управе

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: унапредити садржај сајта тако да сви садржаји буду лако доступни, лако читљиви и транспарентни ви грађанству и привреди.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Унапређење општинског сајта ради ефикасног информисања грађана и привреде
- Одржавање сајта

- Сарадња и комуникација са локалним медијим

Утицај мере на конкретне циљне групе: унапређење квалитета услуга локалне самоуправе у домену информисања.

Процењена потребна средства: 2.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: подуговарач

Рок за реализацију: 12 месеци

15.3. Реорганизација рада КЈП

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: пружања боље услуге грађанима и привреди у области комуналних делатности и ефикасна и ефективна комунална услуга

Предвиђене активности у оквиру мере: Оптимизација рада кроз увођење модерних и савремених процедура рада и унапређења кадровске структуре, запошљавање према потреби недостајућег кадра

Утицај мере на конкретне циљне групе: унапређење квалитета услуга у домену комуналних услуга

Процењена потребна средства: 2.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС, буџет КЈП

Одговорна страна за имплементацију мере: КЈП „Морава“ Свилајнац

Други учесници у спровођењу: ЈЛС

Рок за реализацију: 24 месеца

15.4. Ефикасно спровођење казнене политике у области комуналних делатности

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: подстицање грађана да поштују законе и тиме унапреде животну околину

Предвиђене активности у оквиру мере: Оптимизација рада локалних инспектора у области комуналних делатности, запошљавање према потреби недостајућег кадра

Утицај мере на конкретне циљне групе: унапређење квалитета услуга у домену комуналних услуга.

Процењена потребна средства: 1.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: КЈП „Морава“ Свилајнац

Рок за реализацију: 24 месеца

16. Успостављена инклузивна јавна управа

Индикатори промене	Почетно стање и база година	Жељено стање (циљана вредност индикатора) (2030.)	Извор провере
Грађани укључени у процес вођења јавних послова (%)	30	50	Општина Свилајнац
Број подржаних организација цивилног друштва (-)	25	35	Општина Свилајнац
Учешће жена у раду јавне управе (%)	60	70	Општина Свилајнац

Циљ добре управе је одговорност локалне самоуправе и јавне администрације да одговори на потребе свих заинтересованих страна, тј. грађана и привреде, на ефикасан, транспарентни инклузиван начин уз остваривање и заштиту људских права и слобода. Како је једна од кључних вредности доброг управљања транспарентност, управо је предложена мера која има за циљ повећање видљивости рада јавне управе. Како би се обезбедио принцип равноправности грађана, инклузије и њиховог учешћа у доношењу одлука, предвиђена је мера активног укључивање свих групација грађана у процес вођења јавних послова, као и мера унапређења родне равноправности.

Као тема која је хоризонталног карактера, а тиче се свих сектора развоја, је активно укључивање организација цивилног друштва у имплементацију мера и остваривање планираних циљева развоја. Из тих разлога је предвиђена засебна мера која се односи на пружање подршке раду организација цивилног друштва и јачање невладиног/цивилног сектора.

Допринос ЦОР - Агенда 2030

Циљ 16. Промовисати мирољубива и инклузивна друштва у интересу одрживог развоја, обезбедити приступ правди за све и изградити делотворне, поуздане и инклузивне институције на свим нивоима.

Циљ 17. Ојачати средства примене и ревитализовати глобално партнерство за одрживи развој.

Преговарачко поглавље са Европском Унијом

Поглавље 34. Институције.

16.1. Активно укључивање грађана у процес вођења јавних послова

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: да се унапреди информисаност грађана и привреде, да се унапреди транспарентност јавне управе, да се креирају програми по мери грађана.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Одржавање јавних расправа
- Стављање јавних докумената на увид грађанима и привреди
- Одржавање зборових месних заједница
- Пријем грађана
- Одржавање других видова догађаја на којима учествује јавност и све заинтересоване стране

Утицај мере на конкретне циљне групе: грађани имају прилику да партиципирају у раду локалне управе и допринесу исправном доношењу одлука које су од јавног интереса.

Процењена потребна средства: 1.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: Савети месних заједница

Рок за реализацију: све време, није ограничен, по потреби

16.2. Пружање подршке организацијама цивилног друштва

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: да се унапреде капацитети цивилног сектора, а посебно удружењима која се баве маргинализованим циљним групама и инклузијом.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Подршка рада ОЦД кроз суфинансирање пројеката
- Стручна подршка у имплементацији административних процедура

Утицај мере на конкретне циљне групе: веће учешће организација цивилног друштва широког спектра у креирању друштвено-економског развоја општине.

Процењена потребна средства: 2.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: Савети месних заједница

Рок за реализацију: све време, није ограничен, по потреби

16.3. Унапређење родне равноправности

Сврха мере и начин како она доприноси остваривању приоритетног циља: креирање једнаких услова за све.

Предвиђене активности у оквиру мере:

- Евидентирање статуса у остваривању родне равноправности на нивоу локалне самоуправе
- Запошљавање кадрова под једнаким условима за мушкарце и жене
- Успостављање равнотеже полне структуре на руководећим местима и у раду појединачних одељења
- Едукација запослених из области равноправности полова

Утицај мере на конкретне циљне групе: активно и подједнако учешће жена и мушкараца у раду локалне управе и процесу доношења одлука.

Процењена потребна средства: 2.000.000 РСД

Извор финансирања: Буџет ЈЛС

Одговорна страна за имплементацију мере: ЈЛС

Други учесници у спровођењу: Савети месних заједница

Рок за реализацију: све време, није ограничен, по потреби

НАЧИН СПРОВОЂЕЊА И НАЧИН ПРАЋЕЊА СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА РАЗВОЈА

План развоја општине Свилајнац од 2024-2030. године се израђује и доноси као кровни, развојни, плански документ општине у складу са Законом о планском систему Републике Србије. План развоја дефинише приоритетне развојне области од значаја за локалну заједницу и мере које се реализују кроз активности/пројекте у наредном периоду. Осим дефинисаних циљева, мера и активности, Планом развоја предвиђени су и носиоци активности у складу са секторским надлежностима, као и рокови реализације и изворе финансирања. Истовремено, усвајање Плана развоја ствара потребу за регулисањем начина спровођења система праћења (мониторинга) и вредновања (евалуације).

Даља разрада плана и спровођење мера разрађена је кроз средњорочни план. Програмски буџет се усклађује са средњорочним планом општине. Дакле, План развоја општине операционализује се кроз израду и доношење трогодишњег средњорочног плана. Мере обухваћене Планом развоја детаљно се разрађују кроз средњорочни план и предстаљају основ и обавезу буџетирања у поступку израде и усвајања буџета локалне самоуправе.

Улогу управљачког тела надлежног за процес спровођења Плана развоја ће имати Координациони тим образован од стране председника општине и носиоци мера дефинисани Планом развоја. Они ће заједно радити на:

- Континуираној комуникацији и размени информација између свих актера укључених у спровођење мера и активности
- Ажурирању информација о току спровођења мера
- Дефинисању превентивних мера у случају појаве одступања и проблема
- Информисању јавности и заинтересованих страна о току спровођења Плана развоја
- Припреми и подношењу годишњих и трогодишњег извештаја о спровођењу Плана развоја.

Средњорочни план представља основу за мониторинг и евалуацију. Мониторинг представља један континуиран процес који обухвата активности на прикупљању података од свих релевантних органа и организација и органа како би се увидео начин праћења спровођења Плана развоја. Евалуација, а у оквиру планског система вредновање учинака, се обавља периодично у неколико наврата током временског периода важења планског документа. Евалуација се по правилу спроводи након процеса мониторинга, јер подразумева коришћење прикупљених података и анализа које су проистекле након праћења спровођења Плана развоја. Индикаторима за евалуацију Плана развоја треба да се процењује:

- релевантност - однос дефинисаних циљева и кључних проблема приоритетних сектора на нивоу локалне самоуправе, као и усклађеност циљева са националним развојним приоритетима
- ефикасност- однос учинка и уложених ресурса , као и користи која може указати на потребу за дефинисањем алтернативних приступа
- исход -утицај свих мера и активности (као и осталих акција и интервенција) на економске, друштвене, еколошке и остале развојне циљеве
- дугорочност - одрживост постављених циљева и активности на дуге стазе .

Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја

Извештавање о спровођењу Плана развоја је обавезна активност која има за циљ објективно приказивање тога на који начин се План развоја спроводио у претходних годину дана, док извештавање о постигнутим учинцима Плана развоја представља реално приказивање учинака Плана који су постигнути током спровођења предвиђених мера током трогодишњег периода који је протекао.

Након сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, Координациони тим за спровођење Плана развоја припрема нацрт извештаја. Општинско Веће општине Свилајнац утврђује предлог извештаја достављањем од стране Координационог тима о учинцима спровођења Плана развоја који се подноси Скупштини општине на усвајање, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Ревизија Плана развоја

Након усвајања Извештаја о учинцима Плана развоја, Општинско веће општине Свилајнац и Скупштина општине Свилајнац могу утврдити потребу за спровођењем ревизије Плана развоја. Општинско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја уз адекватно образложење разлога за ревизију. Ревизија плана је основ покретања поступак израде предлога измена и допуна Плана развоја. Одлуку о покретању поступка израде предлога и допуна Плана развоја доноси Скупштина општине Свилајнац. Поступак ревизије се реализује по процедури прописаној за усвајање Плана развоја.

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

АД	Акционарско друштво
АПР	Агенција за привредне регистре
ГИС	Географско информациони систем
ДДЦ	Дегустационо-дистрибутивни центар
ДК	Дом културе
ДОО	Друштво са ограниченом одговорношћу
ЕУ	Европска унија
ЕПС	Електропривреда Србије
ЗПС	Закон о планском систему
ЗЛС	Закон о локалној самоуправи
ЈКП или КЈП	Јавно комунално предузеће
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈП	Јавно предузеће
ЈУ	Јавна установа
ЈН	Јавна набавка
КЗМ	Канцеларија за младе
КУД	Културно уметничко друштво
КУЈУ	Канцеларија за управљање јавним улагањима
ЛЕАП	Локалног еколошког акционог плана
ЛЕР	Локални економски развој

ЛПУО	Локални план управљања отпадом
ЛС	Локална самоуправа
МГСИ	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
МЗ	Месна заједница
МЗЖС	Министарство за заштиту животне средине
МОСИ	Међуопштинске омладинске спортске игре
МП	Министарство привреде
МПШИВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МТТТ	Министарство трговине, туризма и телекомуникација
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ОШ	Основна школа
ПВО	Предшколско васпитање и образовање
ПКС-РПК	Привредна комора Србије – Регионална привредна комора
ППП	Припремни предшколски програм
ППОВ	Постројења за пречишћавање отпадне воде
ПТД	Пројектно техничка документација
ПУ	Предшколска установа
РРА	Регионална развојна агенција
РС	Република Србија
РПГ	Регистровано пољопривредно газдинство
РТО	Регионална туристичка организација
СКГО	Стална конференција градова и општина
СРП	Специјални резерват природе
ТО	Туристичка организација
ЦОР	Циљеви одрживог развоја
ЦСР	Центар за социјални рад
SWOT	Анализа снага, слабости, прилика, претњи